

Grups focals

Document de base 1

per a l'informe *Oportunitats educatives a Barcelona 2016*

Índex

1. Grup genèric.....	3
2. Grup sobre 0-2 anys	20
3. Grup sobre 3-12 anys	31
4. Grup sobre 12-17 anys.....	43
5. Grup sobre lleure i comunitat.....	55

En el marc del treball per elaborar l'informe *Oportunitats educatives a Barcelona 2016*, s'han realitzat cinc de grups focals amb la participació d'una cinquantena de membres de la comunitat educativa i persones expertes en educació, que han servit per identificar la situació de la ciutat així com els reptes educatius. En aquests grups s'ha utilitzat la metodologia DAFO, amb la qual els participants han assenyalat les debilitats, amenaces, fortaleses i oportunitats de l'educació a la ciutat. Els grups també han servit per identificar els reptes i generar unes primeres propostes d'actuació de polítiques educatives locals.

A continuació es detalla la metodologia i els resultats de cada grup: un de genèric sobre la situació de l'educació a la ciutat i quatre específics sobre cadascun dels quatre àmbits (petita infància, 3-12 anys, 12-17 anys i lleure i comunitat).

Llista de participants en els grups focals:

- Per part de l'Institut d'Infància: Maria Truñó (directora), Elena Sintés (cap de coneixement), Laia Pineda (cap de projectes) i Sheila Gonzalez.
- Participants al Grup Focal de Petita Infància: Anna Alario, Anna Blanco, Jaume Blasco, Judit Cucala, Iris Gonzalez, Eva Jansà, Merche Lorenzo, Assumpción Moreno, Judith Pruna, Sebastià Sarasa i Àngels Zamora.
- Participants al Grup Focal de 3 a 12 anys: Miquel Àngel Alegre, Pilar Gargallo, Neus Lorenzo, Enric Prats, Clara Salido i Lluís Vilà.
- Participants al Grup Focal de 12 a 17 anys: Bernat Albaigés, Pilar Casals, Alba Castejón, Teresa Ciurana, Begoña Gasch, Anna Punyet, Albert Riera, Lluís Vilà i Dolors Vique.
- Participants al Grup Focal Lleure i comunitat: Neus Bastida, Enric Canet, Berta Espona, Blanca Fariña, Quim Framis, Maika Gimenez, Pilar Lleonart, Victor Martínez, Oriol Rovira i Rafa Ruiz de Gauna.
- Participants al grup creatiu Dret a l'educació d'infants i adolescents: Jaume Aguilar, Carles Barba, Xavier Bonal, Jordi Collet, Anna Comas, Eulàlia Esclapé, Irene Lop, Casimir Macià, Xavier Martínez-Celorrio, Boris Mir, Mònica Nadal, Sara Pascual, Jordi Plana, Anna Punyent i Montserrat Ros.

1. Grup genèric

Informe del treball realitzat pel grup creatiu

Dret a l'educació d'infants i adolescents

Procés pel Pla estratègic 2016-2020

Pati Manning, 12 de maig de 2016, de les 11:30 a les 15:00 hores

Organització de la sessió:

11:30 – 12:00	Presentacions de l'equip, del procés i per què estem avui aquí Presentació del doble objectiu de treball de la sessió: - Inici de diagnòstic de la situació de l'educació a Barcelona per a una demanda de l'Ajuntament de Barcelona. - Reflexió respecte al Pla Estratègic de l'Institut d'Infància. Ronda de presentacions de les persones participants Presentació del Pla Estratègic Presentació de la dinàmica de treball
12:00 – 13:15	Primera Part: Primer exercici: (en grup) ▪ Quina diagnosi fem de l'estat actual de l'educació a la ciutat? Debilitats – Amenaces – Fortaleses - Oportunitats sobre situació de l'educació a Barcelona.
13:15- 14:30	Segon exercici: (en plenari) ▪ Com a Institut Infància quines prioritats caldria assegurar que s'impulsen per a garantir el dret a l'educació dels infants i adolescents a Barcelona?
14:30 – 15:00	Dinar

Participants:

Anna Comas, Anna Punyent, Boris Mir, Carles Barba, Xavier Bonal, Casimir Macià, Eulàlia Esclapé, Jaume Aguilar, Jordi Collet, Jordi Plana, Mònica Nadal, Montserrat Ros, Irene Lop, Sara Pascual, Xavier Martínez-Celorrío.

Per part de l'Institut d'Infància: Maria Truñó (directora), Elena Sintes (cap de coneixement) i Laia Pineda (cap de projectes).

PRIMER EXERCICI:

Quina diagnosi fem de l'estat actual de l'educació a Barcelona? DAFO GRUP GROC

Aspectes Transversals

- **La LOMCE és una dificultat en tot l'àmbit educatiu.** S'observa que una gran amenaça per millorar el sistema educatiu és la LOMCE.
- **La pobresa és una dificultat per garantir el dret a l'educació.** Des del punt de vista del context actual, la situació de crisi econòmica ha deixat en una situació de pobresa a moltes famílies.
- **Manca de continuïtat en la tasca que es realitza en les diferents franges d'edat.** Respecte les debilitats del sistema educatiu s'observa que en general hi ha una manca de continuïtat entre els diferents cicles, fet que genera que no s'aprofiti el coneixement de la trajectòria educativa de cada nano en els canvis de cicle.
- **Manca de participació dels alumnes.** S'observa que hi ha una absència de mecanismes de participació real dels alumnes en els centres educatius, i els que hi ha, Consells Escolars, no funcionen.
- **Necessitat de competir menys i cooperar més en l'àmbit educatiu.** També de manera general, s'apunta que en l'àmbit educatiu hi ha més una lògica de competència, entre centres d'ensenyament, entre el professorat d'un mateix centre, etc. que una lògica de cooperació, i això és un problema perquè resta potencialitat al sistema i dificulta el seu enriquiment. Per això s'apunta que caldria treballar més des de la lògica de la cooperació, i menys des de la competència.
- **Necessitat i possibilitat d'un lideratge local territorial.** Com aspecte transversal es destaca que Barcelona en l'àmbit educatiu l'Ajuntament de Barcelona pot i ha d'exercir un lideratge en la millora educativa. Es destaca que l'Ajuntament de Barcelona té una Carta Municipal que li dona competències en matèria educativa i això és una fortalesa que cal aprofitar.
- **Xarxa d'espais educatius més enllà de les escoles.** Es valora molt positivament i com una fortalesa la xarxa d'espais i recursos educatius, més enllà dels centres d'ensenyament de la ciutat de Barcelona, com per exemple, els Centre Cívics o Biblioteques, entre d'altres.

Respecte la petita infància (0-3 anys)

- **La xarxa d'escoles bressol municipal.** Es considera una fortalesa la xarxa d'escoles bressol municipals. Però com a debilitat s'assenyala que només se'n beneficia un sector de classe mitja de la població. Com a amenaça, la sostenibilitat econòmica d'aquesta xarxa pública d'escoles bressol.
- **Tarifació social i modificació dels barems d'admissió de les escoles bressol municipals.** S'assenyalen com a possibles línies de millora en les polítiques públiques educatives destinades a la petita infància la incorporació de la tarifació social i les modificacions en els barems d'admissió.
- **Fragilitat de la xarxa privada de llars d'infants.** S'observa com una debilitat les condicions en que es troben la majoria de llars d'infants privades a nivell d'infraestructures. De fet, s'assenyala que només es pot afirmar a nivell d'infraestructures perquè és el que es coneix, ja que respecte el seu funcionament

es desconeix. En aquest sentit, es destaca que l'administració només té regulat un 30%. No hi ha mecanismes de control per part de l'administració, i si l'administració tanca una llar d'infants privada com a tal, aquesta pot seguir oberta sota alguna altra fórmula, ludoteca, per exemple.

- **Polítiques d'apoderament de les famílies.** S'apunta com a oportunitat la necessitat de potenciar les polítiques públiques destinades a l'apoderament de les famílies. Polítiques d'acompanyament a les famílies en l'escolaritat dels infants. En aquest sentit, també s'assenyala com a oportunitat el fet que hi ha hagut un boom de noves formes innovadores de suport a les famílies en l'àmbit de la petita infància; ara bé, si no s'estableix criteri i rigor, poden ser una amenaça en termes de segregació.
- **Partenariat públic - privat.** S'observa alhora com a oportunitat i com a amenaça les possibilitats que ofereix la promoció del partenariat públic - privat.

Respecte la franja de 3 a 12 anys

- **Com a fortaleces:**
  - El compromís educatiu de la comunitat educativa.
  - La tradició en la innovació pedagògica.
  - L'educació en valors.
  - El paper de les AMPA i el seu compromís en la millora educativa.
- **Com a debilitats:**
  - La segregació escolar.
  - La desigual qualitat de la xarxa educativa, tant entre centres públics entre sí, com entre centres privats entre sí.
  - La manca de places públiques suficients en el conjunt de la ciutat i, en especial, en alguns districtes.
  - La manca de recursos per atendre adequadament a la diversitat de l'alumnat.
  - Rigidesa dels horaris i els espais.
  - Poca metodologia que barreja franges d'edat.
  - La desigualtat d'oportunitats en les activitats complementàries. Això té un cert reflex en les AMPA que paguen quotes i les que no.
  - Currículum acadèmic poc vinculat a l'entorn i poc vivencial.
- **Com a línies de millora:**
  - Promoure la I+D+I en la professió docent, i promocionar i potenciar la formació d'equip.
  - Incentivar el professorat "bo" per a que vagin als centres educatius més "necessitats".
  - Dignificar el treball de monitors/es, especialistes i tots els professionals vinculats a l'àmbit educatiu.
- **Com a amenaces:**
  - La possible compactació de la jornada escolar a primària.
  - La colonització/privatització de l'escola pública.

Respecte la franja de 12 a 17 anys

- **Com a fortalesa s'apunta:**
  - Que aquells instituts o centres de formació professional que tenen un projecte singular, ja sigui entorn disciplines artístiques, enginyeries, o altres, tenen una major capacitat de vinculació dels alumnes amb el centre i entre els mateixos alumnes. Això es valora molt positivament i caldria fer-ho més extensible.

- **Com a debilitats:**
  - L'ordenació de la secundària és pèssima.
  - Rigidesa dels horaris i espais de treball. Per exemple, perquè cal fer sempre de 8:00 a 15:00 hores quan en determinats llocs funcionarien millor altres franges horàries?
  - Els Instituts estan tancats als entorns i a les famílies.
  - No hi ha prou places públiques.
  - La compactació horària no es valora positivament.
  - Hi ha manca de recursos (especialistes) a l'hora de tractar les necessitats de la diversitat de joves que hi ha.
  - Models educatius conductistes.
  - Actualment els instituts no "retenen" a determinats adolescents.
  - El criteri d'admissió de places a la FP (competència) és una dificultat perquè hi accedeixi tothom.
  - El PQPI actual és un "carreró sense sortida".
  - On són? I com atenem els nini? Que fem per l'abandonament escolar prematur?

- **Com a oportunitat:**
  - Hi ha consciència de que l'educació secundària no va.

- **Com a amenaces:**
  - El perfil social que accedeix actualment a la secundària és complex (pobresa, immigració, etc.).
  - El Boom demogràfic arriba ara a la secundària, però com després hi ha previsió d'un descens probablement només es "busquin solucions temporals".

- **Com a línies de millora:**
  - Flexibilitzar i innovar en la secundària.
  - Construir edificis de secundària que facilitin aquesta flexibilitat.
  - L'educació artística té un gran potencial d'integració i cohesió social.

Respecte el lleure i la comunitat (0-17 anys)

- **Com a fortalesa:**
  - Barcelona disposa d'una xarxa associativa molt potent.
  - L'ajuntament de Barcelona té un paper molt actiu en aquest àmbit.

- **Com a debilitats:**
  - Hi ha molta desigualtat territorial en l'oferta d'activitats educatives de lleure.
  - Actualment per la manca de coordinació hi ha un solapament d'activitats cíviques i educatives perquè no hi ha comunicació entre el que "es fa a l'escola" i el que "es fa a la comunitat".

- **Com a oportunitat:**

- S'observa que cada vegada hi ha més consciència entre tots que l'educació no és només una cosa que depèn de l'escola.
- **Com a amenaça:**
  - La manca de xarxa d'acollida entre la família i l'escola.
- **Com a proposta de millora:**
  - Interrelacionar més la xarxa cívica amb la xarxa educativa. Necessitat de més coordinació entre les escoles i l'educació no formal.

Idees força

- L'abordatge del dret a l'educació de la infància i l'adolescència és un tema complex que contempla una diversitat de situacions que no permet una simplificació.
- Preocupa especialment la desigualtat que es produeix en l'àmbit educatiu, i la necessitat de canviar en l'àmbit educatiu per abordar aquesta situació.
- Actualment es valora que la xarxa social està molt fracturada però cada vegada hi ha més consciència de la importància de l'educació i la diversitat d'actors que intervenen. En aquest sentit, es considera que el moment actual és una oportunitat de canvi i millora.
- En positiu es destaca que cada vegada hi ha més actors als quals interessa l'educació. I en el cas de la ciutat de Barcelona, l'Ajuntament té un paper actiu.

GRUP VERD

Aspectes Transversals

- **L'orientació, tant a primària com a secundària.** L'orientació tant a primària com secundària està poc articulada, és dispersa, desendreçada, poc objectiva, marcada pels interessos dels centres o les expectatives familiars, i una mala orientació genera un increment de l'abandonament escolar.
- **Diferent tracte de l'alumnat a primària que a secundària.** Perquè hi ha tanta diferència entre com tractem l'alumne a la primària i a la secundària?
- **Com a debilitats:** Formació professorat a cost "zero"? Cal invertir en formació de professorat, perquè és un eix clau en la qualitat educativa
- Necessitat d'endreçar millor l'àmbit social, per oferta i coordinació. Es posava l'exemple d'un mateix nano que es beneficia de places/beques/suports en diferents institucions de l'àmbit social.
- **Com a amenaces:** Els nois i noies no aprenen igual, per tant no podem fer coses iguals per a tots. Cal personalitzar l'educació.
- El desànim dels centres. Els infants necessiten referents positius, mestres motivats, etc. Cal invertir en els centre desanimats, per l'impacte negatiu que té en els alumnes no tenir un equip motivat que se senti capaç de tirar-los endavant.

- **Com a oportunitat:** Utilitzar els models més “exitosos” com a referents. Els alumnes que se’n surten.
- **Com a línia de millora:** Donada la desigualtat en la “foto escolar” de Barcelona cal destinar una major inversió allà on sigui necessari.
- Garantir espais no escolars per generar oportunitats d’integració (zones guetto).

Respecte la petita infància (0-3 anys)

- La marca escola bressol és molt bona. L’educació en la franja 0-3 anys ha millorat.

Respecte la franja de 3 a 12 anys

- **Com a fortalesa:**
  - La ciutat té molt a oferir en recursos artístics que alimenten l’escola. Cal treure’n més partit
  - Disposar d’escoles “exemple”, Calassans, Broggi. Fer ús dels models exitosos com a exemple
  - Hi ha equips docents motivats.
- **Com a debilitat:**
  - Poca xarxa entre centres escolars per compartir bones pràctiques.
  - Hi ha equips docents que no estan motivats.
- **Com a amenaça:**
  - Escoles amb massa “moviment”, nous alumnes, nous mestres.
  - La innovació no arriba a tots els centres.
  - La formació dels professionals: desconeixement, recursos, ofertes, sortides professionals.
- **Com a línia de millora:**
  - Independentment de la motivació de l’equip docent caldria garantir un mínim de qualitat educativa.
  - Equitat: Com garantim un mínim de qualitat a tots els centres?
  - Intangibles: més atenció al clima escolar, a les relacions, etc.
  - Cal una política valenta contra la segregació escolar, i hi ha marge de maniobra.

Respecte la franja de 12 a 17 anys

- **Com a fortalesa:**
  - Hi ha experiències potents de segona oportunitat a les que cal donar suport : àmbit social, tercer sector (per exemple El Llindar)
  - CFGS: bona oportunitat tant a nivell laboral com per accedir a la universitat.
  - Actitud més positiva perquè el discurs de la col·laboració està calant en detriment de la perspectiva de la competència entre centres.
- **Com a debilitat:**

- Però encara persisteix una actitud de competència entre els centres. Tot i la millora en la visió col·laborativa entre centres, encara queda feina per fer.
  - Com és que sobren places i hi ha més alts nivells d'abandonament? La manca de diversificació de l'oferta i el volum de places provoca que "si no m'arriba la nota mitjana no faig el que m'agrada". Si no faig el que m'agrada, tinc molts més números per acabar abandonant.
  - Hi ha uns alts nivells d'abandonament als CFGM per motius exposats en idea anterior
  - Aprovats "forçats" a ESO perquè si són "en pinces", després no funciona → Cal tenir més en compte l'impacte vital del fracàs, ja que costa molt de remuntar.
- **Com a oportunitat:**
    - L'orientació com a oportunitat.
    - Les tutories a secundària és un tresor per explotar. Però el projecte educatiu de centre quin valor dóna a les tutories? Caldria tenir una porta oberta a les famílies en les tutories. Es prenen decisions a quart d'ESO i no estan preparats perquè l'orientació no s'ha fet amb el temps que toca i al llarg de tot el cicle
    - Lideratges pedagògics per innovar i canviar.
    - Imaginari social: encara es considera la FP com "poca cosa", tot i que ha millorat.
  - **Com a amenaça:**
    - Si no s'actua precoçment es paga un preu molt alt en els casos d'abandonament dels estudis: costos pel sistema públic i impacte vital dels fracàs/abandonament en els adolescents.
  - **Com a línia de millora:**
    - Caldria ampliar l'oferta de segona oportunitat.

Respecte el lleure i la comunitat (0-17 anys)

- **Com a oportunitat:**
  - Afavorir la mobilitat dintre la ciutat tindria un efecte positiu perquè desplaçar-se a on hi ha l'oferta té un valor en si mateix, sortir del barri.
- **Com a línia de millora:**
  - Lleure per a tothom. No només reforç escolar.

Idees força

- Fortalesa: la ciutat té molts recursos que es poden aprofitar millor (artístics, bones pràctiques, àmbit social, escoles que es transformen, etc.).
- Debilitats: Manca coordinació, xarxa, col·laboració, per treure més rendiment i profit als recursos de la ciutat.
- Oportunitats: Dignificació dels espais escolars. Bons equipaments per a tothom.
- Oportunitat: L'orientació (tutoria) des de la persona, no puntual, sinó al llarg de la seva escolaritat per evitar l'abandonament i motivar i generar més expectatives.

- Amenaces: Quan les condicions familiars són difícils l'educació té un "sostre". L'educació no ho pot tot.
- Amenaces: No intervenir "quan toca". Quan abans s'intervé millor per evitar que els problemes es facin més grans, més complexos, i més difícils de gestionar.
- Amenaces: Hi ha barris que "no veiem", no tot és ciutat vella, hi ha Besòs, Meridiana, Trinitat, Montjuic, etc.

GRUP BLAU

Aspectes Transversals

- **Com a debilitat:**
  - Una de les principals debilitats és la rigidesa del sistema educatiu, tant pel que fa a les trajectòries com a les transicions entre nivells.
  - També hi ha molta rigidesa en les maneres de fer, especialment en la cultura professional del professorat, que dificulta la introducció de canvis en el sistema.
  - Una altra gran debilitat és el desconeixement sobre molts aspectes, entre els quals se'n destaquen dos:
    - Desconeixement sobre què passa en els centres d'alta complexitat i que disposes d'Unitats d'Expertesa Cínica (UEC).
    - Desconeixement sobre els estils educatius familiars i com això afecta les decisions i eleccions educatives.
- **Com a oportunitat:**
  - Avançar en la igualtat d'oportunitats educatives tant formals com de lleure, implantant models d'escola a temps complet.
  - La mentoria d'acompanyament és una oportunitat per combatre l'abandonament escolar.
  - Identificar els recursos de què disposa la ciutat per acompanyar l'educació. Mapeig de la ciutat com a text curricular.
  - El gran potencial de les arts i la creativitat, per millorar l'educació, així com els plans d'educació musical.
- **Com a amenaça:**
  - Una de les principals amenaces és el corporativisme professional del professorat.
  - Un dels punts fràgils del sistema és la transició escola → institut.
  - Es destaca la manca d'inversió en infància com una de les grans amenaces, ja que impedeix millorar les condicions d'educabilitat dels infants.
  - Es posa de manifest la magnitud de les retallades i el seu impacte en el sistema educatiu: 1.200 milions amb 96.000 alumnes nous. Un 2,8% del PIB.
  - S'observa com una amenaça el reduccionisme dels continguts, que dificulta accedir a una educació prou enriquida.
  - En un sentit genèric, la LOMCE és una amenaça per a la millora del sistema educatiu.
  - També es considera totalment insuficient el sistema de beques.
  - S'assenyala la segregació com un dels principals problemes educatius

Respecte la petita infància (0-3 anys)

- **Com a fortalesa:**
  - Es considera molt positiu l'augment progressiu del nombre d'escoles bressol, tot i que també es comenta que no ha de ser l'únic recurs de criança de la petita infància, sinó que aquests s'han de diversificar, amb la creació, per exemple, d'espais familiars públics.
  - La principal fortalesa de l'educació entre els 0-3 anys és l'efecte igualador del sistema, que es manté durant l'educació infantil i primària i es perd a la secundària (estudi Cebolla Obra Social La Caixa).
  - S'assenyala la cultura professional dels i les mestres de bressol com una de les grans fortalezes
  - També és un punt fort l'acompanyament de les famílies en el procés educatiu en aquestes edats, que després va minvant fins arribar a l'adolescència, en què aquest acompanyament és molt més feble.
- **Com a debilitat:**
  - La principals debilitat és la manca de recursos d'acompanyament familiar a banda de les escoles bressol, que garanteixin recursos per a la criança universals i gratuïts.
  - Es destaca una feblesa important per mantenir l'estabilitat i el finançament de les escoles bressol.
- **Com a oportunitat:**
  - La principals oportunitat en l'educació 0-3 és la diversificació dels recursos de criança, amb la creació d'espais familiars, i altres espais per a la criança.
  - Es destaca que cal aprofitar la il·lusió de les famílies en aquesta etapa, per involucrar-les en el procés educatiu
- **Com a amenaça:**
  - La principal amenaça és la davallada demogràfica, sobretot de cara a planificació dels recursos educatius a llarg termini
  - L'altra cara de la il·lusió de les famílies i la seva implicació en l'educació és la manca de conciliació familiar, i les dificultats dels pares i mares per poder estar amb els seus fills. En aquest àmbit es destaca la manca de permisos laborals per a la conciliació.

Respecte la franja de 3 a 12 anys

- **Com a fortalesa:**
  - Es destaca que l'educació primària és possiblement una de les millors etapes del sistema educatiu i que ofereix una formació integral molt bona.
  - La integració de la participació infantil en la presa de decisions, assenyalant les potencialitats del Consell de Participació Infantil.
- **Com a debilitat:**
  - Amb tot, no és un sistema tan exitós com el de 0-6 anys, és menys innovadors i holístic

- S'apunta com a feblesa la manca d'informació per a les famílies, i la poca interrelació amb elles.
  - La transició a secundària és un punt feble del sistema, destacant el 20% d'alumnat amb baix nivell que passa a l'ESO.
  - Es destaca negativament que el menjador i els pati no es considerin espais educatius.
- **Com a oportunitat:**
    - Les darreres dades sobre matriculació apunten un reequilibri entre escola pública i concertada.
    - S'assenyala l'oportunitat que ofereixen els corrents de renovació pedagògica actuals que poden il·lusionar i transformar el sector educatiu.
- **Com a línia de millora:**
    - Se suggereix la idea de fer un mapa d'AMPA col·laborativa, per estructurar un sistema on les ampa més fortes i dinàmiques puguin acompanyar i empènyer les ampa més febles.

Respecte la franja de 12 a 17 anys

- **Com a fortalesa:**
  - L'impuls de la FP a Barcelona i la creació de la Fundació FP són un punt fort per a potenciar i consolidar els cicles formatius
- **Com a debilitat:**
  - Es destaca l'absència de recursos de segones oportunitats, per tal de combatre l'abandonament escolar en els diferents nivells educatius.
  - Els menors tutelats són poc acompanyats en termes educatius i resultats molt per sota la mitjana.
  - Una debilitat de l'educació secundària és el nou horari escolar amb jornada contínua matinal, amb la qual es tanquen els centres a la tarda.
  - Les taxes de graduació d'ESO no són prou elevades.
  - El sistema d'orientació és molt millorable.
  - En aquesta etapa hi ha una clara manca d'acompanyament a les famílies.
  - A diferència de l'educació infantil i primària, a la secundària es produeix un efecte desigualador, en què s'eixamplen les diferències.
  - Es subratlla que un dels punts més dèbils del sistema és el traspàs d'obligatòria a postobligatòria, en què es produeix molt abandonament.
- **Com a amenaça:**
  - L'opacitat dels centres dificulta poder analitzar què hi passa i introduir-hi millores.
  - Una dificultat és l'augment de la població en edat de secundària, fet que provocarà que el sistema no ho podrà absorbir en condicions adequades (per exemple, amb la falta d'equipaments públics de secundària).
  - Es destaca que en l'adolescència i l'etapa d'educació secundària es produeix un desapoderament i desafecció escolar de les famílies.
  - El principals problema d'aquesta etapa és l'abandonament escolar prematur, que apareix com una amenaça per al sistema.
- **Com a línia de millora:**

- Es proposa que es millori en la prevenció del bulling.
- Es considera indispensable canviar la cultura professional del professorat.
- Part de la lluita contra l'abandonament escolar passa per l'apoderament cívic als instituts.

Respecte el lleure i la comunitat (0-17 anys)

- **Com a fortalesa:**
  - Es destaca l'existència d'una xarxa densa de lleure educatiu a la ciutat, amb tradició i moltes potencialitats.
- **Com a debilitat:**
  - Una de les principals febleses del lleure és la desconexió de l'escola amb el seu entorn i totes les activitats fora escola i de lleure.
  - També es destaca el cost del lleure com un element generador de desigualtats d'accés i d'espais educatius segregats.
- **Com a línia de millora:**
  - Es veu una gran oportunitat d'integrar escola amb entorn i lleure educatiu, a partir de la creació de districtes educatius o barris educatius. És a dir, que els centres no treballin de manera individualitzada, sinó en connexió amb el seu entorn.

Idees força

- El repte és construir un sistema local 0-18 per aconseguir/produir equitat i ciutadania.

GRUP ROSA

Respecte la petita infància (0-3 anys)

- **Com a fortalesa:**
  - Les escoles bressol municipals i els espais familiars com a tals pel fet de ser recursos educatius de qualitat i inclusius on es generen vincles de confiança comunitaris entre professionals, amb l'alumnat, família i escola.
- **Com a debilitat:**
  - Cobertura insuficient de places públiques d'escola bressol.
  - La poca flexibilitat organitzativa d'escoles i espais familiars municipals.
  - Poca veu a les famílies en l'organització i presa de decisions dels serveis.
  - Famílies sobreprotectores que no promouen l'autonomia dels infants.
  - Entorns familiars desestructurats i complexos i poc treball amb el seu rol educatiu com a famílies.
- **Com a oportunitat:**
  - La disminució demogràfica que podria aprofitar-se per abaixar ràtios d'alumnes per mestre, si bé el més desitjable pedagògicament es poder comptar amb millores de ràtio ampliant mestres per grup i no reduint alumnat.
  - Enfocament d'apoderament de les famílies.

- Iniciatives socials de criança compartida.
- **Com a amenaça:**
  - Parentalitat positiva com a risc perquè qui defineix el que és positiu és un model determinat de classe mitja blanca i pot esbiaixar i moralitzar.

Respecte la franja de 3 a 12 anys

- **Com a fortalesa:**
  - Generalització de l'educació bàsica i, per tant, espai on arriben tots els infants.
  - Marc normatiu clar a favor dels drets dels infants
- **Com a debilitat:**
  - Escoles molt fluixes on s'hi està bé i cuiden els infants, però amb resultats educatius molt baixos i poca exigència pedagògica: "escoles estufes".
  - La segregació escolar és molt sovint superior a la segregació urbana i això és una realitat especialment crítica a Barcelona, en comparació amb altres municipis.
  - La inestabilitat dels claustres dificulta la consolidació de projectes.
  - Enorme fracàs escolar dels infants tutelats i institucionalitzats en CRAE.
- **Com a oportunitat:**
  - L'explosió d'iniciatives de canvi educatiu (emergent, visible, articulad) amb l'objectiu de millorar les condicions i el concepte d'educació.
- **Com a amenaça:**
  - L'organització horària i el calendari lectiu que primen interessos corporatiu dels mestres.

Respecte la franja de 12 a 17 anys

- **Com a debilitat:**
  - Segregacions socials diverses i no només pública - concertada.
  - Sistema escolar obsolet a la secundària.
  - Sistema de "càstig", sancions en la secundària, que genera efecte expulsió i fracàs escolar.
  - Menys formació interna del professorat, si es manté a alguns centres gràcies al seu compromís i bona voluntat.
  - La jornada compactada a la secundària està mal feta i això empobreix les oportunitats educatives, entre d'altres, amb menys activitats extraescolars.
- **Com a oportunitat:**
  - Prestigi i reconeixement creixent de la FP i un augment de la demanda de places públiques.
  - Política de segones oportunitats no segregadora dintre dels instituts.
- **Com a amenaça:**
  - Poc temps pel debat, la formació interna i la preparació de materials de l'equip de treball.
  - Requeriments externs incoherents i molta càrrega administrativa.

Respecte el lleure i la comunitat (0-17 anys)

- **Com a fortalesa:**
  - Hi ha teixit social, diversitat d'organitzacions i iniciatives, bagatge, professionals, voluntaris que són un actiu molt important i afavoreixen un lleure de qualitat.
  - Cada vegada socialment es dóna més valor al temps educatiu.
- **Com a debilitat:**
  - Àmbit de gran inequitat perquè massa sovint són activitats no assequibles a totes les famílies i no hi ha suficients polítiques per tractar-ho.
  - Lleure educatiu molt capturat per classe mitja.
  - Els centres oberts com a serveis no inclusius ni universals, sinó segregats i entesos no des del lleure, sinó únicament des de serveis socials com a recursos socioeducatius de la cartera de serveis.
- **Com a oportunitat:**
  - La reflexió de la comunitat educativa al voltant de l'educació a temps complet i la innovació educativa que reconeix metodologies de treball valuoses més habituals en el lleure que en l'ensenyament.
  - La concreció del treball en xarxa en projectes orientats a l'èxit educatiu comunitari.
- **Com a amenaça:**
  - Retallada de recursos públics.

Idees força

- És clau la formació dels docents i que aquests disposin de temps.
- Nous formats de l'educació 0-3 anys més diversos i flexibles que complementin el model d'escola bressol i siguin assequibles i universals.
- L'apoderament de les famílies i reconèixer i reforçar el seu rol educatiu com a estratègia transversal i imprescindible

SEGON EXERCICI:

Com a Institut Infància quines prioritats caldria assegurar que s'impulsen per a garantir el dret a l'educació dels infants i adolescents a Barcelona?

- Els diagnòstics ens diuen quina és la situació actual i què ha passat fins el moment. Alguns estudis, a més, assenyalen què s'hauria de fer. Però pocs diuen, "com fer-ho". En aquest sentit, per exemple, en la política d'escoles bressol municipal, ja s'ha fet molt, i es poden fer més escoles bressol, però sobre tot caldria incidir en coses molt immediates com revisar-ne l'accés per vetllar per l'equitat d'oportunitats. Per exemple, en el barem d'admissió es donen punts per intolerància alimentària. La qüestió és com esbiaixa aquest fet, tenint present que dels 8.000 alumnes només 400 tenen aquest certificat mèdic. Per tant, l'Institut d'Infància hauria de tenir com objectiu aportar eines, oferir alternatives de funcionament.
- Per exemple, una altra possible tasca per l'Institut d'infància és abordar la igualtat primerenca des del punt de vista de l'anàlisi. En aquest sentit, actualment es desconeix qui va a les escoles bressol municipals. Saber qui va ens permetria saber el grau de regressivitat. I una vegada analitzat fer propostes per combatre.
- També pot realitzar una tasca avaluativa important. Per exemple, analitzar l'impacte dels espais familiars, l'acompanyament als 0-3 anys. Cal analitzar els diferents formats d'espais de criança.
- En el cas concret de Badia del Vallès, hi havia més nens que places per a les escoles bressol municipal, i aleshores, front la sensació de que totes les places eren per immigrants, es va decidir posar un criteri que les famílies que les dues persones treballaven tenien prioritat, i la resta disposen d'un espai familiar universal i gratuït. I la mesura s'ha vist molt positivament. Però cal tenir present que destinar recursos a la infància no dona redits polítics, perquè els infants no voten i els pares estan massa enfeïnats per mobilitzar-se.
- Cal transformar la classe política, i de fet, la societat els està passant per sobre. És evident que hi ha resultats que fan mal, i l'impacte de les retallades ha estat brutal en l'àmbit educatiu. En aquest país es destina un 2'8% del PIB a educació, fet que el col·loca a la cua dels països desenvolupats. Es ve d'una situació molt baixa i es donen moltes coses per suposades.
- Ens manca molta informació, les trajectòries dels alumnes, en altres països ja fa temps que es disposa de la identificació de l'alumnat com en l'àmbit sanitari, i aquí tot just ara s'està implantant. En aquest sentit, l'Institut d'Infància pot ajudar a generar coneixement i mapes de la situació per intervenir millor. En concret hi ha dos mapes que estaria bé disposar:
  - o Mapa de garantia juvenil (la tercera secundària) perquè calen espais de segona oportunitat i normalitzar la secundària.
  - o Mapa de les AMPA col·laboratives. És a dir, identificar les AMPA fortes que funcionen i que ajuden les AMPA que no funcionen.
- És evident que actualment hi ha molta desigualtat i segregació, i per això l'Institut hauria de focalitzar la seva tasca en analitzar i fer propostes per combatre aquesta situació. En aquest sentit, s'identifiquen tres aspectes clau de la segregació:
  - o Les famílies i el seu paper és determinant.
  - o Els aspectes no lectius I El temps lliure com expressió de la segregació.
  - o L'edat. Els adolescents, a l'Institut és on es posa de manifest que el sistema no funciona. I a més ara tanquen a les 15:00.

- Cal tenir present que hi ha altres temes que altres institucions ja fan, per això l'Institut ha de trobar el seu propi espai.
- Quan parlem de fracàs escolar cal tenir present que el condicionat principal del fracàs escolar ve de fora l'escola. Per això cal ampliar el focus d'anàlisi i diagnosticar la situació de la infància en els barris més vulnerables. Perquè un nen que neix a Besòs té menys oportunitats que un que neix a Sarrià? L'Institut pot anar més enllà de promoure una recerca sectorial i identificar on es produeix una vulneració de drets per territoris. En aquesta línia, l'Institut treballarà en un projecte que s'anomena "Créixer a Besòs" vinculat al Pla de Barris del Besòs i l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva.
- S'observa que l'Institut pot actuar amb esperit crític, pot analitzar què hi ha, veure què es fa, i ser una veu crítica respecte com s'estan fent les coses i on es destinen els recursos i si serveixen les accions que s'impulsen.
- Si es fa un balanç de la incidència en les polítiques públiques municipals que ha tingut l'Institut en la seva etapa CIIMU des de la seva creació fins l'actualitat, probablement veurem que ha estat escàs. Cal veure per a què pot ser útil i està clar que ha de tenir una dimensió de recerca, analítica però ha de ser crítica i posar el focus en les coses que no funcionen de l'administració i fer propostes concretes de millora.
- El tema de la petita infància és molt recurrent i atractiu a nivell polític i tothom sembla decidit a destinar recursos. S'ha fet un esforç important en tota la política de creixement de les escoles bressol i la tendència és de seguir creixement, però més enllà d'això cal analitzar els serveis complementaris per a la petita infància que tenen molt potencial.
- Probablement l'Institut s'hauria de centrar on les retallades han fet més mal, en la franja 12 – 16 anys, i encara més dels 16 als 25 anys, si bé més enllà dels 18 ja no és objecte de treball de l'Institut.
- L'Institut també s'ha de preguntar *com fer les coses?* Com fer els projectes perquè transformin la realitat, per exemple, a Osona s'ha fet un projecte conjunt entre la universitat, polítics, professorat, tècnics per a fer propostes en la millora educativa (Enxaneta). La idea és acompanyar, coproduir i crear conjuntament amb tots els agents que intervenen, perquè és la manera que es genera una major incidència en la realitat. La universitat pot tenir un rol analític i avaluador important, però ha de treballar amb la gent. Es considera que l'Institut hauria de fer el mateix. Si no, és molt fàcil que els estudis s'acabin guardant en un calaix sense tenir cap impacte. Per incidir en la intervenció cal comptar amb les persones que ho estant executant.
- Des de l'altre costat, les persones que estan en el seu dia a dia implementant les accions i les polítiques públiques també s'agraeix aquest acompanyament, especialment si compte amb ells en la construcció. Perquè en la "trinxera" hi ha molt desgast, molts anys lluitant i sembla que els que estan en la pràctica executiva estan "expulsats" del món acadèmic, i segur que hi podrien aportar alguna cosa, cadascú des del seu rol. L'Institut Infància ha d'arribar i comptar amb els que executen les accions des del principi perquè hi ha una complementarietat de coneixements. Les coses s'han de fer des de la base, des del coneixement i reconeixement de totes les persones que formen la xarxa.
- També cal tenir present que en el dia a dia del professorat hi ha poc temps per a reflexionar, es disposa de poc temps per preparar que el temps de l'escola sigui significatiu. Per això cal repensar el temps, com es prioritza. Els mestres han d'estar amb els alumnes, però han de disposar d'un temps més enllà del lectiu perquè el que facin en el temps lectiu sigui de qualitat.
- Es valora que es destinen molts recursos per a l'apoderament de les famílies. I que fins i tot, a Barcelona hi ha una important oferta de lleure educatiu de qualitat i

gratuït, però tot i així, només hi accedeix una classe mitjana. Per això, a vegades, més que més recursos el que calen són recursos per connectar les famílies als recursos ja existents.

- Sintetitzar una idea és molt potent, i és cert que ens manquen diagnòstics, perquè hi ha tants elements a analitzar que és fàcil perdre's, però la qüestió és escollir un tema que ens faci falta per produir un canvi significatiu. Per exemple, l'abandonament escolar prematur, cal ser possibilista i abordar coses que es puguin canviar. És a dir, l'Institut ha de centrar-se en coses on es pugui fer alguna cosa a la ciutat.
- Però en el procés de selecció de temes també hem de saber qui mana? L'IMEB, el Consorci d'Educació, l'Ajuntament, etc. Perquè cal tenir present per a qui és la recerca que es desenvolupa, perquè al final caldrà respondre a les seves necessitats i interessos. Però això pot generar una tensió entre les necessitats que s'identifiquen i les prioritats de l'administració.
- L'avaluació de les polítiques públiques és fonamental i un tema molt oblidat. Per exemple, la DIBA està realitzant molts plec de clàusules amb els municipis de la província, i ho està fent des de la base. Ha impulsat el projecte "la Maleta de les Famílies" per als alumnes de tercer i quart d'ESO, i en aquest cas, ha estat un dels pocs casos on l'elaboració del projecte ha comptat amb l'avaluació del projecte de la mà d'Ivàlua.
- S'ha de ser possibilista respecte la capacitat de transformació, i tenir molt present la teoria, la base on es desenvolupa l'acció i la situació política, i en aquest sentit, l'Institut Infància ha de ser útil a qui l'està finançant i mantenint. Però ha de ser útil avui per al govern que hi ha, però també pel següent, per això ha de saber trobar el seu valor més enllà de la conjuntura política actual. Per exemple, pot ser el vincle entre la universitat i l'ajuntament.
- La qüestió és qui defineix l'agenda de l'Institut Infància? La fa el propi Institut o li fan? En aquest sentit, qui manté l'Institut marca prioritats i defineix voluntats, però l'Institut ha de definir els seus principis i valors. L'Institut no pot fer de "síndic" perquè no té un Parlament darrera que l'avalua. Però sí que pot col·laborar, buscar altres agents amb qui treballar i definir estratègies conjuntes. En aquest sentit, probablement hi ha una part de l'agenda de l'Institut que és immutable, però una altra, no.
- L'Institut ha d'ajudar a diagnosticar, modelitzar, dissenyar eines útils i potents per portar a la pràctica accions. Tot i això, el criteri d'utilitat és molt relatiu i cal saber veure les oportunitats.
- L'Institut Infància ha d'incorporar la seva perspectiva pròpia, la dels drets dels infants a les polítiques municipals, i aquesta perspectiva l'ha de fer per i amb els infants. Es poden defensar els drets dels infants de moltes maneres. D'ofici l'Institut hauria de fer coses, perquè si no, acabarà fent coses que no són útils per transformar. Cal que es formulin preguntes que interpel·lin a l'Ajuntament.
- També cal tenir present que els encàrrecs polítics tampoc són sempre massa clars. És possible que es rebin demandes clares, i això estarà molt bé, però si no li realitzen encàrrecs l'Institut també els hi ha de fer veure temes que cal posar sobre la taula: fer-los veure que no saben el que no saben i evidenciar per què és important que ho sàpiguen.
- L'Institut ha de treballar amb rigor i pretendre posar racionalitat a les propostes que formulin. Cal que es qüestionin coses.
- L'Institut ha de saber elaborar-se un prestigi transversal, normatiu, que ajudi als responsables polítics a canviar el xip, i això s'ha de fer a través de la metodologia. Aquesta nova metodologia de treball es diu "sociologia pública". Construir intel·ligència pel servei públic. Cal col·laborar diferents agents per construir una

proposta conjunta. Cal acabar amb l'individualisme posessiu. Aquest prestigi metodològic ha de generar resultats amb un impacte. Per això cal habilitat institucional i superar la relació tècnica. S'ha de qüestionar qui ha intervingut en un procés.

2. Grup sobre 0-2 anys

Informe del Grup Focal de Petita Infància
sobre polítiques educatives a Barcelona

Procés de reflexió per elaborar l'informe sobre l'educació de la infància i adolescència a
Barcelona
24 de maig de 17:30 a 19:45

Organització de la sessió:

- 17:30 - 18:00   **Presentacions** de l'equip, del procés i per què estem avui aquí.
Presentació de perquè l'organització d'aquesta sessió: Diagnòstic de la situació de l'educació a Barcelona per a demanda de realització d'un informe sobre l'educació de la infància i l'adolescència per a l'Ajuntament de Barcelona. I l'organització dels 4 grups per franges d'edat/temes.
Presentació dels principals resultats del grup creatiu del Pla Estratègic.
Ronda de presentacions dels assistents.
- 18:00 - 19:20   **Primer exercici:** (en grup)
- Quina diagnosi fem de l'estat actual de l'educació a la ciutat en l'àmbit de la petita infància?
DAFO sobre situació de l'educació a Barcelona.
- 19:20 - 19:45   **Segon exercici:** (en plenari)
- Quines propostes de millora fem (*per l'àmbit corresponent*)?

Participants:

Judit Cucala, Jaume Blasco, Sebastià Sarassa, Anna Alario, Anna Blanco, Iris Gonzalez, Daniel, Eva Jansà, Assumpció Moreno, Merche Lorenzo, Àngels Zamora, Judith Pruna.

Per part de l'Institut d'Infància: Maria Truñó (directora) i Elena Sintès (cap de coneixement).

Resultats de la sessió

Primer exercici:

Quina diagnosi fem de l'estat actual de l'educació a la ciutat?

DAFO sobre situació de l'educació a Barcelona.

Fortaleses

Tradicció a la ciutat respecte la cultura de la infància.

- Hi ha un bon punt de partida per reflexionar respecte la cultura de la infància i la criança. Hi ha una important tradició i professionals que hi ha pensat, analitzat i proposat alternatives.

Escoles Bressol Municipals.

- Es valora positivament l'existència d'un model d'Escoles Bressol i una aposta creixent de l'oferta en els darrers anys. A més, hi ha una demanda creixent per part de les famílies que també es considera positiva.
- També es destaca la qualitat dels i les mestres a les Escoles Bressol, així com la formació permanent de les mestres i la innovació i creativitat en les escoles.
- Un altre fortaleza és el canvi de visió de les famílies des de l'Escola. En la mesura que actualment hi ha una consciència clara que és molt important el paper de les famílies en la criança dels infants. En aquest sentit, s'observa que d'una necessitat (que els pares i mares es relacionin directament amb l'escola bressol per comunicar coses) se'n desprèn una oportunitat (enfortir el vincle entre l'escola i les famílies). A més, es destaca que la implicació de les famílies en aquesta fase de l'educació dels seus fills i filles és elevada, especialment en comparació amb fases posteriors.

Diversitat de serveis per atendre a la petita infància.

- Espais maternoinfantils amb diversitat de perfils entre les persones usuàries fet que enriqueix molt el servei i la tasca que fa. A més, es valora molt positivament la flexibilitat de continguts d'aquest servei, i la implicació activa d'altres agents i serveis.
- Creació i existència d'uns espais familiars. Si bé, s'assenyala com a debilitat la manca d'espais familiars públics a la ciutat, ja que només hi ha 6. Això ha provocat que només s'utilitzi per a un determinat perfil d'usuaris i situacions.
- Bon funcionament dels espais de coeducació amb pares i mares a la ciutat.
- Projecte PAIDOS, d'atenció al reforç amb famílies.
- Augment de l'oferta d'activitats educatives i culturals, per exemple, a les Biblioteques, dirigides a la petita infància, si bé en aquest àmbit també s'han patit certes retallades que han minvat els recursos i activitats dirigides. A més, en alguns casos, com el de les Biblioteques al final depèn molt de la voluntat i la disponibilitat d'uns professionals experts en l'àmbit de la infància que adapten els seus serveis i recursos a aquesta franja d'edat.

Debilitats

Escoles Bressol públiques.

- Tot i valorar positivament l'existència d'un model d'Escoles Bressol Municipal i la qualitat de les mestres s'observen algunes mancances com el fet que moltes famílies es quedin fora de les Escoles bressol (no tothom hi pot accedir), i la barrera d'accés que suposa el preu o el sorteig, o la manca de possibilitat de tria. Les Escoles Bressol són poc assequibles en el sentit que l'accés i el preu no té en compte les rendes i per tant no té en compte criteris d'equitat.
- S'observa que el 50% dels infants de 0 a 2 anys no va ni a una Escola Bressol pública ni a una Llar d'Infants privada, i la pregunta és *"on són aquests infants?"* Però més important encara és preguntar-se *"i quins recursos i suports educatius tenim per aquests infants i famílies?"*.
- Vinculada a la idea anterior, s'assenyala que l'atenció bàsica en la petita infància està centrada en els aspectes de salut i no en aspectes socio-educatius, tot i la importància d'aquesta etapa vital des del punt de vista de la formació de les persones.
- S'assenyala una desvirtualització del model de les Escoles Bressol amb els canvis produïts en els darrers anys:
  - Augment de les ràtios.
  - Externalització de serveis i professionals transformant part del model en assistencial.
  - Poca estabilitat dels equips educatius a les Escoles Bressol, molts mestres interins, que provoca molta rotació del personal.
  - Manca de temps per a la reflexió dels equips i la coordinació amb altres recursos i serveis.

Llars d'infants privades

- Hi ha una oferta educativa privada per a la franja 0-3 anys molt desigual, en continguts i qualitat.
- En general, la qualitat de les Llars d'Infants privades és inferior a les Escoles Bressol públiques, i el preu és més elevat.
- A més, de les Llars d'Infants privades de la ciutat hi ha més o menys una quarantena que no tenen llicència, però segueixen fent la seva activitat. A part, hi ha aquells serveis "assimilats", més enllà de ludoteques, que realitzen una funció semblant però que no estan regulades ni es controla què s'hi fa.

Poca diversitat i escassetat de recursos educatius per aquesta franja d'edat.

- S'apunta com a debilitat la manca de diversitat de recursos més enllà de les Escoles Bressol. Si bé hi ha Grups de Criància, Espais Familiars o Escoles, aquests recursos encara són escassos i limitats.
- Per exemple, l'oferta d'espais familiars públics és insuficient, només hi ha 6 en tota la ciutat. Però a més, tampoc tenen un model clar, ja que cadascun funciona de manera diferent.
- Un altre exemple, és el fet que l'estada de les famílies en el materno infantil és només d'un any, de manera que un cop passat aquest any, si no van a l'Escola Bressol queden sense cobertura.

Manca de regulació i professionalització dels recursos educatius en la franja de la petita infància.

- Un altre debilitat és la manca de regularització i professionalització d'aquests recursos (grups de criança, escoletes, etc.) i la manca d'equitat a l'hora d'accedir-hi.
- Hi ha molta precarietat laboral, subcontractació i voluntariat en serveis i recursos destinats a la petita infància.

Desconeixement entre els recursos que hi ha i manca de coordinació.

- S'observa un important desconeixement entre els recursos existents.
- Aquest desconeixement fruit de tractar-se un sector molt dividit i poc coordinat genera poca connexió entre els recursos i dificultats per treballar conjuntament aspectes on podria haver col·laboració. Aquesta manca d'unió del sector es valora com una debilitat important de l'àmbit educatiu en aquesta franja d'edat.
- A títol d'exemple, s'assenyala les dificultats de les biblioteques per connectar amb les Escoles Bressol, i per tant, de coordinar les seves activitats i recursos.
- Més enllà del desconeixement, la manca de coordinació també és producte de les poques possibilitats de disposar de temps de coordinació i formació dels professionals dels diferents serveis.
- S'apunta que dintre del mateix àmbit municipal no hi ha interès en saber què es fa en l'àmbit privat. I, en general des de la part pública no es té en compte que existeix l'oferta privada (amb cost per les famílies).

Visibilitat del treball amb les famílies de la xarxa 0-3.

- S'observa com a debilitat la poca visibilitat del treball que es fa amb les famílies per part de la Xarxa 0-3 on estan el CAP, l'EAP, els Serveis Social, les Escoles Bressol, etc. Aquest fet s'atribueix a que la tasca de la xarxa prioritza l'atenció a uns col·lectius determinats i no altres, i això condiciona la seva diversitat d'accions i perspectives.

Integració activitats familiars en els equipaments públics.

- Es destaca com a debilitat actual en l'àmbit educatiu de la franja 0-3 anys la manca d'integració d'activitats familiars en els equipaments públics més enllà de les escoles. És a dir, no es pensa en la franja 0-3 anys i les seves famílies a l'hora d'organitzar activitats en equipaments públics.

Espai conjunt entre pares i fills.

- S'apunta que manquen en general espais conjunts per a pares i mares per estar amb els seus fills.

Espais públics pensats per als infants.

- També s'observa com a punt feble la manca de sensibilitat per introduir les necessitats dels infants a l'hora de pensar els espais públics de la ciutat: parcs, places, carrers, etc.

Mesures de conciliació familiar.

- Un altre dificultat actual és la manca de mesures de conciliació de la vida familiar i la laboral, aquestes mesures deficientes afecten a la criança dels infants i les necessitats de recursos.

Pobresa infantil.

- Finalment, es destaca com a debilitat per a la criança i educació dels infants que l'elevada pobresa infantil que afecta a molts infants de la ciutat.

Oportunitats

Sensibilitat cap el benestar dels infants i moment social d'inquietuds i innovació:

- Com una oportunitat per millorar en l'àmbit educatiu vers la petita infància es destaca que actualment hi ha un augment de la sensibilitat cap el benestar de la infància.
- A més, la societat es troba en un moment de reflexió, inquietud i innovació que pot ser favorable a repensar els recursos i els serveis que es destinen a la petita infància en l'àmbit educatiu.

Consciència, ganes i apoderament de les famílies:

- S'observa un canvi positiu de les famílies respecte la seva consciència de la importància del procés educatiu i com les escoles bressol i l'etapa 0-3 anys té una dimensió educativa important que incideix en el procés maduratiu de la persona.
- A més, les famílies cada vegada veuen més necessari i tenen més ganes de participar en la dinàmica de les Escoles bressol, entenen que ells també són part activa a les escoles.
- Finalment, s'apunta que hi ha un apoderament de les famílies respecte el seu rol educatiu i l'exercici de la parentalitat positiva.

Aprofitament de les Escoles Bressol:

- Tenint en compte la xarxa d'Escoles Bressol públiques es valora que té la ciutat es considera que l'equipament té un potencial ús per a fer altres activitats més enllà de les hores de classe de 8:00 a 17:00 hores.

Coneixement i coordinació entre serveis:

- Una potencial millora de la tasca dels serveis i recursos destinats a la petita infància passaria per augmentar el coneixement entre ells i els canals i mecanismes de coordinació per a poder fer activitats conjuntes o si més no, aprofitar sinèrgies.

Regulació dels espais de criança:

- S'apunta com a oportunitat el fet de regularitzar els espais de criança com una alternativa més de servei als infants i les famílies en aquesta franja d'edat.

Grups postpart:

- Els grups de postpart podrien exercir una funció d'acompanyament a la criança més enllà dels aspectes de salut, o podrien coordinar-se amb altres serveis per donar continuïtat a la feina iniciada.
- S'observa que el fet que per salut hi passin tots els infants té un gran potencial que caldria aprofitar. S'hauria de reforçar el suport des dels CAP i coordinar-se amb els recursos i serveis de criança.

Iniciatives comunitàries:

- Cal aprofitar més i millor totes les iniciatives comunitàries i socials de criança que ofereix la ciutat. Barcelona és una ciutat rica amb recursos associatius i comunitaris que cal potenciar.

Repensar preus públics:

- Finalment, caldria repensar els preus públics en serveis públics (esports, cultura, etc.) per a la franja 0-3 anys per promoure aquestes activitats a tots els infants, de manera que la situació econòmica de les famílies no condicioni l'accés a aquests serveis.

Amenaces

Desconeixement de la cultura de la primera infància.

- En primer lloc, s'assenyala que en general hi ha un desconeixement de la cultura de la primera infància entre els responsables de prendre decisions. Això provoca que a l'hora d'assignar les ràtios d'alumnes per mestre, dissenyar els espais adients, els equipament o els professionals (contractes i sous) entre d'altres es tinguin altres criteris en compte abans que les necessitats dels infants.

Retallada de la despesa pública.

- La retallada en la despesa pública en general, i en concret en l'educació i els serveis dirigits a la infància són una amenaça important perquè limiten el quantitat i qualitat dels recursos destinats a aquesta franja d'edat.

Innovació i/o consolidació.

- S'observa que el fet que sempre es busquin coses alternatives i innovadores quan pot ser ja s'han trobat fórmules que funcionen. En aquest sentit, es valora positivament la innovació, però no sempre cal estar canviant, i si alguna cosa funciona també s'ha de buscar la seva consolidació. En aquesta línia, la innovació també pot tenir el risc de generar una segregació en el mateix sistema educatiu, entre aquells que innoven i els que no.

Privatització de serveis.

- La possible privatització de serveis públics pot fer baixar la qualitat del servei i tenir un impacte en el cost i preu del mateix.

Perspectives de futur dels professionals de les Llars d'Infants Privades.

- S'assenyala com amenaça la manca de renovació i perspectiva de futur entre els professionals de les Llars d'Infants privades.

La no regulació i professionalització d'alguns serveis.

- La no regulació d'alguns espais i la no professionalització de les persones dels grups de criança provoca que aquests siguin molt diversos i poc equitatius, generant uns grups de qualitat per alguns i altres amb força mancances per a altres.

Hiperactivitat dels infants.

- Un altre amenaça important és la tendència a una hiperactivitat dels infants, volent que realitzin moltes activitats durant la franja 0-3 al marge de les Escoles Bressol o Llars d'Infants. Pot ser, en aquesta franja d'edat caldria reduir el volum d'activitats d'algunes famílies.

Dificultats per la conciliació del temps.

- Les dificultats per la conciliació i organització del temps de les famílies provoca que molts serveis es plantegin més per cobrir les necessitats dels adults de tenir els fills en algun lloc, que no pas la necessitat dels infants de fer activitats.

Caiguda de la renda de les famílies.

- Finalment, la caiguda de la renda de les famílies és un factor que afecta a la seva capacitat per accedir als recursos o plantejar alternatives a la criança dels seus fills i filles.

Segon exercici:

Quines propostes fem per millorar l'educació a la ciutat de Barcelona en l'àmbit de la petita infància?

Incidir en el coneixement dels dirigents respecte les necessitats dels infants 0-3 anys:

- Potenciar el coneixement dels de les persones que prenen decisions en l'àmbit de les polítiques educatives de la franja 0-3 anys respecte què és i quines necessitats té un infant de 0 a 3 anys.
- Generar el context social en consonància amb el discurs respecte la importància de l'educació en la franja 0-3 anys cal.

Disposar d'un marc estable de treball per a la petita infància:

- Cal un consens polític i social respectuós amb els infants que estableixi un marc de treball estable vers la petita infància.

Incorporar a altres agents en la reflexió i disseny dels serveis a la petita infància:

- Actualment hi ha gent que ja ha pensat molt respecte les necessitats dels infants i el suport a la criança d'aquests, per això cal posar en relació aquelles persones vinculades a la gestió de serveis públics i les persones que tenen el saber pedagògic per així codissenyar conjuntament i regular els serveis i recursos destinats a la infància.

Promoure l'enfocament de la salut emocional de l'infant:

- Cal promoure l'atenció a la salut emocional de l'infant, donant a conèixer les necessitats dels nens i nenes de 0 a 3 anys i sent respectuosos amb ells.

Evitar la hiperactivitat dels infants:

- Evitar la hiperactivitat dels infants en aquesta franja d'edat, 0-3 anys, perquè es posa en qüestió que sigui bo per l'infant sobrecarregar la seva "agenda" diària omplint-la de moltes activitats. En ocasions, això respon més a les necessitats dels pares perquè els nens i nenes estiguin fent coses que a les necessitats dels infants. En aquest sentit, s'observa que a alguna Biblioteca pública hi ha espais destinats a "no fer res".

Diversificar la visió respecte les famílies:

- No només pensar els serveis dirigits a les famílies pensant en les mares sinó també en els pares, tutors/es, avis/es, etc.

Acompanyament inicial a tots els infants i les seves famílies:

- Realitzar un primer contacte i acompanyament amb les famílies i als infants nouvinguts a la ciutat, ja sigui perquè acaben de néixer o arriben a la ciutat, per explicar els recursos i serveis existents al seu abast i poder fer un primer suport preventiu. Cal tenir present que els primers contactes dels infants amb els serveis públics sempre és amb el servei de salut, i en alguns casos, després amb els serveis socials. S'assenyala que a Alemanya i a París es realitza aquest seguiment mèdic a la

criança. A Catalunya a Barcelona mateix abans hi havia el Projecte 0, i a Sant Feliu de Guíxols hi havia un pla d'acollida.

- Més enllà de l'acolliment i suport inicial, seria bo saber "on estan?" aquests infants aquests 3 primers anys de vida, és a dir, *quins serveis utilitzen i perquè?* (manca de recursos, disponibilitat d'alternatives, convicció ideològica, etc.)

Disposar de recursos per acompanyar i recolzar les famílies en el procés de criança:

- Hi ha moltes famílies en situació de solitud a l'hora d'abordar la criança dels infants, especialment famílies monoparentals, que requereixen un suport i sentir-se acompanyades durant un temps.
- Generar espais i serveis de recolzament als pares i mares per garantir el paper cuidador de les famílies i potenciar la parentalitat positiva de les mateixes.
- La societat està allargant la paternitat i la maternitat i és necessari donar eines de suport a la criança, aspectes tant bàsics com els jocs de falda que s'estan perdent.

Disponibilitat de diversitat de recursos educatius:

- Potenciar diferents serveis públics, tipus grups de criança o escoletes per atendre millor la diversitat de situacions i necessitats dels infants i les seves famílies, i per abordar millor els temes de prevenció i detecció de necessitats.

Disposar d'especialistes en petita infància en els recursos i serveis municipals:

- S'observa que hi ha serveis, com les Biblioteques que disposen en algun cas d'especialistes en petita infància i això té un impacte positiu en la planificació d'activitats o serveis dirigits a aquesta franja d'edat. Per tant, es proposa fer extensiva aquesta disposició de recursos especialitzats en petita infància en els diferents recursos i serveis municipals que es valori pertinent.

Fer un espai públic amable pels infants:

- Cal repensar l'espai públic partint de les necessitats dels infants i sent respectuosos amb ells. Per exemple, els parcs infantils, no només de cautxú, sinó de sorra i altres elements.

Revisar el Mapa Escolar de les Escoles Bressol:

- S'observen moltes desigualtats entre barris a l'hora de disposar d'Escoles Bressol, hi ha Escoles Bressol amb places lliures per dificultats d'accessibilitat, i altres amb llistes d'espera. Cal pensar en com estan distribuïdes i la demanda que hi ha a l'hora de planificar noves ubicacions d'Escoles Bressol o reubicar alguna d'existent.

Realitzar un bon disseny de les Escoles Bressol:

- Cal tenir en compte la visió de les professionals de les Escoles Bressol i les necessitats dels infants a l'hora de dissenyar els equipaments. Per exemple, s'observa una incoherència entre la disponibilitat d'espais interiors i espais exteriors de les escoles tenint en compte el clima privilegiat de la ciutat. És a dir, caldria disposar de patis més grans en general. Aquest fet s'atribueix a que el disseny dels equipaments respon a altres lògiques que no a les necessitats dels infants i les professionals que hi treballen.

Disposar de recursos de suport a les Escoles Bressol i els Espais Familiars:

- A les Escoles Bressol i els Espais Familiars hi ha situacions molt dures dels infants i les famílies que requereixen d'un tracte i un treball que les professionals han de saber gestionar, però això requereixen d'un suport específic. Abans es comptava amb assessorament pedagògic però ara ja no.

Potenciar les AMPA de les Escoles Bressol:

- La majoria d'AMPA de les Escoles Bressol organitzen activitats i xerrades, però cal promoure anar més enllà i que canalitzin inquietuds i s'impliquin en el funcionament i dinàmica dels centres.

Incorporar les Llars d'Infants privades en la col·laboració interserveis:

- S'observa que les Llars d'Infants privades se senten molt soles a l'hora d'atendre els infants i les seves famílies, perquè no estan en contacte amb els serveis públics vinculats a la criança. Per això es proposa vincular les Llars d'Infants privades en la Xarxa de serveis públics a la criança.
- A l'hora de planificar la distribució dels recursos públics també cal tenir en compte els recursos privats que hi ha al territori, perquè per exemple, han hagut de tancar moltes Llars d'Infants privades perquè al costat s'ha col·locat una Escola Bressol Municipal

PROPOSTES DE MILLORA

Proposta 1: Millorar el sistema de comunicació amb els clients mitjançant eines digitals.

Proposta 2: Implementar un sistema de gestió de recursos humans més eficient.

Proposta 3: Optimitzar els processos operatius per reduir costos i augmentar la rapidesa.

Proposta 4: Realitzar formació contínua per al personal per mantenir-los actualitzats.

Proposta 5: Millorar l'espai de treball per augmentar el benestar i la productivitat dels empleats.

Proposta 6: Implementar eines de treball col·laboratiu per facilitar la comunicació i el treball en equip.

Proposta 7: Realitzar anàlisis de dades per prendre decisions basades en dades.

Proposta 8: Millorar el servei al client mitjançant la personalització de les ofertes i la rapidesa de resposta.

Proposta 9: Implementar un sistema de seguiment de la qualitat per assegurar-nos de mantenir els estàndards.

Proposta 10: Optimitzar el flux de treball per eliminar obstacles i redundàncies.

Proposta 11: Realitzar anàlisis de risc per identificar i prevenir possibles problemes.

Proposta 12: Millorar el sistema de gestió de projectes per assegurar-nos de complir els terminis.

Proposta 13: Implementar eines de treball en la nuvol·la per facilitar l'accés a la informació i el treball col·laboratiu.

Proposta 14: Realitzar anàlisis de tendències de mercat per adaptar-nos als canvis i oportunitats.

Proposta 15: Millorar el sistema de gestió de la cadena de subministrament per assegurar-nos de tenir els recursos necessaris.

Proposta 16: Implementar un sistema de gestió de la informació per assegurar-nos de tenir tots els dades actualitzats i accessibles.

Proposta 17: Realitzar anàlisis de costos per identificar àrees on es poden reduir els costos sense afectar la qualitat.

Proposta 18: Millorar el sistema de gestió de la logística per assegurar-nos de tenir els productes disponibles quan i on s'hi necessita.

Proposta 19: Implementar un sistema de gestió de la sostenibilitat per assegurar-nos de complir amb els objectius de desenvolupament sostenible.

Proposta 20: Realitzar anàlisis de la satisfacció dels clients per identificar àrees de millora i augmentar la fidelitat.

Proposta 21: Implementar un sistema de gestió de la innovació per fomentar la creativitat i el desenvolupament de nous productes i serveis.

3. Grup sobre 3-12 anys

Informe del Grup Focal de 3 a 12 anys
sobre polítiques educatives a Barcelona

Procés de reflexió per elaborar l'informe sobre l'educació de la infància i adolescència a
Barcelona
31 de maig de 17:30 a 19:45

Organització de la sessió:

- 17:30 - 18:00   **Presentacions** de l'equip, del procés i per què estem avui aquí.
Presentació de perquè l'organització d'aquesta sessió: Diagnòstic de la situació de l'educació a Barcelona per a demanda de realització d'un informe sobre l'educació de la infància i l'adolescència per a l'Ajuntament de Barcelona. I l'organització dels 4 grups per franges d'edat/temes.
Presentació dels principals resultats del grup creatiu del Pla Estratègic.
Ronda de presentacions dels assistents.
- 18:00 - 19:20   **Primer exercici:** (en grup)
- Quina diagnosi fem de l'estat actual de l'educació a la ciutat en l'àmbit de la petita infància?
Punts forts i punts febles sobre la situació de l'educació a Barcelona.
- 19:20 - 19:45   **Segon exercici:** (en plenari)
- Quines propostes de millora fem respecte l'educació en la franja d'edat 3-12 anys?

Participants:

Miquel Àngel Alegre, Enric Prats, Lluís Vilà, Neus Lorenzo, Pilar Gargallo i Clara Salido.
Per part de l'Institut d'Infància: Maria Truñó (directora), Elena Sintés (cap de coneixement) i Sheila Gonzalez.

Resultats de la sessió

Primer exercici:

Quina diagnosi fem de l'estat actual de l'educació a la ciutat? DAFO sobre situació de l'educació a Barcelona.

Fortaleses

La Llei d'Educació de Catalunya (LEC).

- En primer lloc, s'observa que la LEC té una voluntat de construir els projectes educatius dels centres des de la proximitat territorial, és a dir, pretén tenir una mirada des de baix, de manera que promou la vinculació dels centres al seu entorn. En aquest sentit preveu la constitució de xarxes educatives des de la proximitat, tot i que no s'ha desenvolupat gaire, només mitjançant els Plans Educatius d'Entorn.

Compromís ètic, formació i cultura docent dels professionals de l'educació en la franja 3-12 anys.

- Es destaca positivament el compromís dels professionals de l'educació en l'àmbit escolar.
- A més, es valora que la pràctica docent dels i les mestres de primària, a diferència dels de secundària, té marge per a la innovació. Hi ha moviments de renovació pedagògica i metodologies alternatives que estan creixent fora de les seves zones de confort. Es promou el voluntariat, Projectes d'Aprenentatge Servei, projectes amb la comunitat, etc.
- També es destaca com a fortalesa la formació dels i les mestres d'educació infantil i primària.

Implicació de les famílies.

- Una altra fortalesa que es destaca és la implicació de les famílies a través de les AMPA en aquest període educatiu dels fills i filles. Es valora que, a diferència de secundària, les famílies són molt actives i es vinculen a la tasca de les escoles.

Xarxes educatives.

- S'observa que hi ha un cert treball en xarxa en el món escolar: AU, CB, etc.
- També hi ha xarxes educatives a nivell territorial, com per exemple, la xarxa de Nou Barris.
- A més, hi ha xarxes associatives, la xarxa d'ONG, el Projecte Educatiu de Ciutat (PEC) o el Programa d'Activitats Extraescolars (PAE) com instruments per treballar l'àmbit educatiu i la comunitat de manera conjunta i coordinada. Si bé es reconeix que encara no s'ha explotat prou aquesta relació i caldria millorar la seva planificació. Per exemple, el PAE s'hauria de planificar tenint en compte la demanda dels centres educatius i no només tenint en compte l'oferta d'activitats que hi ha fruit d'una dinàmica de molt de temps oferint el mateix.

Debilitats

Segregació.

- La segregació escolar és el punt feble clau de la situació actual de l'educació a la ciutat. Aquesta segregació es produeix a entre territoris, entre centres i dins dels centres.
- La segregació provoca una reducció de la igualtat d'oportunitats per als infants.
- A més, s'observa una manca d'acció contra aquesta segregació educativa .

Criteris diversos de com intervenir amb alumnes disruptius.

- Hi ha centres educatius que intenten excloure els alumnes que "molesten" i això comporta efectes perversos sobre la seva formació i, especialment, sobre els possibles itineraris educatius a seguir.

Manca reflexió i observació de la realitat.

- S'assenyala com a debilitat actual del sistema educatiu la manca de reflexió i definició d'uns objectius comuns entre els diferents agents implicats. S'apunta que hi ha diferents criteris d'intervenció que no encaixen entre sí i generen disfuncionalitats: criteris economicistes, criteris polítics, criteris tècnics, etc.

Rigidesa administrativa i manca d'adaptació al territori.

- S'observa que una política educativa homogeneïtzadora en contextos socioeconòmics tan heterogenis genera desigualtat. Una mateixa estratègia aplicada en diferents centres pot comportar resultats molt diferents. Per tant, la rigidesa administrativa entesa com la manca de capacitat per adaptar-se a la realitat de cada territori i centre i les seves necessitats genera desigualtat.
- Aquesta manca d'adaptació de la política educativa al territori es reflecteix també en la generació i reproducció de projectes "clonats" d'un territori a un altre sense adaptar-se a cada context ni evidències dels seus resultats.

Manca d'acompanyament per part de l'administració.

- La sensació és que l'administració no acompanya els professionals de l'educació donant el suport que necessiten per a desenvolupar la seva tasca.

Disposició de menys recursos i necessitat de donar més solucions.

- Una debilitat de l'educació és la manca de recursos per fer front a una dificultat creixent fruit d'una major complexitat i necessitats socials que requereixen de diferents alternatives i solucions.
- Però més enllà de més recursos, també és necessari optimitzar-los millor. És a dir, no només manquen recursos sinó que els que hi ha es podrien gestionar millor.
- S'observa que els equips d'atenció psicopedagògica (EAP) estan molt saturats i per això no poden fer tot el que voldrien amb cada alumne que ho necessita.

Fragmentació del sistema educatiu.

- S'observa que hi ha un trencament metodològic entre el treball que es realitza a primària i el que es desenvolupa a secundària, és a dir, no hi ha una continuïtat.
- A més, la parcel·lació del sistema educatiu dificulta les trajectòries dels infants perquè no es facilita la continuïtat de l'itinerari dels infants.

Manca de diversitat professional dintre les escoles.

- S'assenyala que hi ha una manca de diversitat professional dintre l'escola. Des del punt de vista que la situació actual requereix la intervenció de diferents tipologies de professionals per abordar la situació i les necessitats dels infants des de diferents perspectives.

Manca de formació dels monitors i monitores i precarietat de la seva situació.

- S'observa que no es valora prou la tasca que realitzen els monitors i monitores com a professionals de l'educació, però per fer això cal que els professionals estiguin formats i que es reconeguin les seves funcions educatives. Aquest reconeixement i formació necessàries també requereixen una millora de les seves condicions laborals evitant la precarietat laboral actual d'aquest sector.
- A més, cal que el professorat i els equips directius reconeguin aquest paper educatiu dels monitors i monitores.

Manca d'espais de transferència de coneixement, treball en xarxa i col·laboració entre professionals.

- Com a debilitat actual es destaca el desconeixement o l'actitud de "no ens toca o correspon" dels mestres respecte al treball amb les famílies i els entorns dels infants.
- En aquest sentit, s'assenyala també la manca de treball conjunt entre els mestres i els professionals de l'àmbit social. Manquen xarxes efectives de relació i treball.
- Poca disposició d'espais de transferència de coneixements per escoltar experts i ponents.
- En general s'observa una manca de coordinació entre els organismes que intervenen en l'educació dels infants.

Manca de participació dels infants i les famílies en les escoles.

- Una altra debilitat de la situació actual dels centres educatius és la manca de protagonisme i veu que es dóna als infants. Ni se'ls consulta ni tenen canals per manifestar els seus interessos i necessitats.
- La relació entre l'escola i les famílies també es considera poc eficaç, en la mesura que no hi ha un diàleg fluid ni productiu.
- També s'observa com a debilitat la manca de participació de les famílies en les AMPA que, tot i ser més activa que a la secundària, es valora com a insuficient.

Atenció focalitzada en les escoles i els docents.

- S'observa que actualment la dimensió educativa se centra en el paper de les escoles i la tasca dels docents sense tenir en compte altres agents que també intervenen dins i fora de l'escola.

Manca d'oferta de segones oportunitats.

- En la mesura que tot el sistema educatiu se centra en l'escola, es dedica poca atenció i recursos a l'oferta de segones oportunitats, de manera que aquells alumnes que no encaixen en l'escola tenen poques alternatives educatives per continuar el seu itinerari formatiu.

Manca de relació entre l'escola i la comunitat.

- Les escoles estan poc vinculades a la comunitat i això limita la seva capacitat d'ajuda mútua i treball col·laboratiu. A més, aquest vincle és imprescindible per adaptar l'escola al seu context de proximitat.
- En aquest sentit, hi ha escoles que intenten aïllar-se del seu entorn com a mecanisme de "protecció" dels context i l'entorn on estan, és a dir, tenen intenten generar un "mur gruixut" entre l'escola i el que passa en el seu entorn.

Manca de debat educatiu transversal entre educació formal, no formal i informal.

- En general s'observa com a punt feble la manca de debat entre les diferents dimensions educatives. En concret es valora que hi ha poc vincle i debat entre el treball que es realitza en l'educació formal, l'educació no formal i la informal. Es considera que les tres, malgrat compartir objectius, treballen des de diferents perspectives, sense establir vincles ni fer una reflexió compartida.

Desigualtat d'accés al lleure educatiu.

- S'observa que el lleure no arriba a tothom, manquen recursos i ajuts per a combatre la desigualtat d'accés al lleure.
- Però, a més a més, hi ha una desigual distribució de lleure en el territori que condiciona el tipus de lleure, la diversitat de recursos, etc.
- Hi ha una presència desigual d'equipaments, entitats i possibilitats educatives en els diferents territoris de la ciutat.

Manca d'accés a les dades i manca de cultura avaluativa.

- S'apunta com a debilitat la manca d'accés a les dades de l'alumnat i el seu entorn, fet que dificulta l'anàlisi de la situació.
- Però és que a més hi ha una manca de monitorització de les dades.
- En general, no s'avaluen els programes, les pràctiques o les polítiques que s'impulsen.

El decret de plantilles.

- El Decret de plantilles és una oportunitat perquè facilita l'autonomia dels centres i per tant els facilita la possibilitat d'adaptar-se al context de cada escola. Però també té el risc d'acabar funcionant per lògica de "camarilles", i no per a generar un bon projecte de centre amb els docents adients per a cada context.

Reforç educatiu.

- En els barris més empobrits el reforç educatiu vinculat i proper a l'àmbit educatiu és una oportunitat de millora si es treballa i potencia.

La planificació de l' OCDE preveu introduir canvis en les habilitats i competències globals avaluades per l'Informe PISA, incorporant aspectes menys acadèmics, el que pot comportar l'increment de la importància atorgada a aquests nous aspectes i el seu treball a l'aula.

- Es valora com una oportunitat que organismes internacionals prevegin introduir en l'avaluació dels alumnes noves habilitats i competències i no només els seus coneixements acadèmics.

Amenaces

Pobresa, complexitat social i condicions d'escolarització.

- S'observa que la pobresa és un factor que dificulta el procés educatiu dels infants. Hi ha barris molt empobrits a la ciutat amb manca d'oportunitats per afrontar el procés educatiu amb garanties.
- A més, s'observa un increment de la complexitat social que fa més difícil abordar les necessitats i reptes educatius.
- Finalment, les condicions d'escolarització actuals tampoc ajuden al desenvolupament del procés educatiu dels infants.

Risc d'avaluar les escoles exclusivament per uns resultats acadèmics.

- Es destaca com una amenaça pel sistema el fet de valorar els resultats de les escoles només per criteris econòmics, visió mercantilista o mecanicista. Es corre el risc que es valorin els resultats dels alumnes només des d'un punt de vista acadèmic i no es tinguin en compte altres competències (socials, emocionals...).

Segon exercici:

Quines propostes fem per millorar l'educació a la ciutat de Barcelona en l'àmbit de la franja 3-12 anys?

Desenvolupar propostes tangibles amb evidències de resultats positius.

- Necessitat de desenvolupar propostes tangibles que estiguin contrastades en altres indrets (ja sigui d'experiències d'altres països o de la mateixa ciutat) i que ofereixin certes evidències d'efectivitat respecte els seus resultats. Cal introduir experiències contrastades.
- Es poden desenvolupar proves pilot en centres o territoris per desenvolupar propostes innovadores amb la complicitat del territori. Cal introduir la perspectiva

comunitària, i fer les propostes de baix a dalt. És a dir, cal adoptar programes testats però al mateix temps impulsats i promoguts des de la proximitat, “projectes de km 0”. Un bon exemple seria el Programa d’Educació a Temps Complet.

Posar en valor les coses que ja s’estan fent.

- Cal innovar i introduir canvis en la manera de fer però també cal posar en valor allò que s’està fent en alguns territoris i escoles i en la mesura que ho necessitin potenciar-ho. Cal fer emergir les iniciatives que estan funcionant.

Promoure la cultura avaluativa de les actuacions que es realitzin:

- S’han desenvolupat moltes línies d’actuació sense tenir gaire clar l’impacte de cada programa: extensió de la sisena hora, Plans Educatius d’Entorn, etc. En algun cas sí que s’ha desenvolupat,, però, en tot cas, cal promoure i garantir que les accions que es desenvolupen s’avaluin i tinguin certs avals d’èxit.

Cal repensar el model d’escola i la valoració de l’èxit acadèmic.

- Actualment la valoració de l’alumnat es realitza en funció dels coneixements i no de les competències, i això s’ha d’anar canviant per adaptar-nos a una societat que també està en constant transformació. La sensació és que “les escoles són organitzacions del segle XIX, els professors del segle XX i els alumnes del segle XXI”. El valor hauria d’estar en “aprendre a aprendre” perquè els continguts són efimers i de fàcil accés, per tant cal anar cap a la valoració de noves competències.

Evitar la temptació d’impulsar un model únic.

- No s’ha de pretendre promoure un model únic de centre educatiu perquè no tot funciona de la mateixa manera. Però al mateix temps cal evitar pràctiques “sectàries” de models no contrastats.

Adaptar l’oferta a la demanda dels centres educatius.

- Hi ha la sensació que actualment ja hi ha força oferta d’activitats i recursos però estan poc adaptats a la demanda i a les necessitats dels centres educatius. En aquest sentit, tot i que hi ha temps i espais destinats a la coordinació i la col·laboració entre diferents serveis i recursos de l’escola i la comunitat (Pla d’Escola Enriquida) aquests no acaben de connectar-se.

Combatre la desigualtat entre barris i la cronificació de la situació.

- Cal treballar per l’equitat en el dret a l’educació, i reduir les desigualtats entre barris i evitar la cronificació de les famílies en situació de vulnerabilitat.
- A l’hora de repensar la desigualtat territorial cal discriminar positivament els barris.

Equilibrar la diversitat de les famílies als centres.

- Per evitar la segregació de centres caldria incidir en la distribució de les famílies per centres, de manera que es diversifiqués el perfil i les característiques de les famílies en els diferents centres.

Apropar els projectes de comunitat i els projectes de centre educatiu.

- Cal potenciar la vinculació dels projectes de educatius de centre i els projectes de comunitat.

Promocionar bons recursos de lleure educatiu.

- Cal promoure els recursos de lleure educatiu en els diferents barris de la ciutat, amb una bona oferta diversificada a tots els territoris.

Polítiques d'apropament de les famílies a les escoles.

- Es proposa promoure polítiques per què les famílies s'apropin i es relacionin més amb les escoles.

Potenciar el reforç escolar.

- Es valora que les polítiques de reforç escolar en determinats contextos han demostrat tenir un impacte molt positiu i per tant es planteja com una línia de treball a potenciar.

Potenciar els EAP.

- Actualment els EAP realitzen un dictamen per a facilitar que un alumne pugui entrar en un centre, no per a fer un treball amb ell. A més a més, en determinats contextos no serveix per a discriminar els alumnes que més ho necessiten perquè tots o molts d'ells ho necessitarien, i per tant deixa de tenir valor aquest dictamen.
- Tot i que els EAP depenen de la Generalitat de Catalunya, es valora que des del Consorci es podria treballar per posar més recursos a disposició dels EAP de la ciutat.

Incentivar la presència "d'altres" professionals a les escoles.

- Cal promoure la presència d'altres professionals a les escoles més enllà dels mestres: TIS (tècnics d'Integració Social), Treballadors/es socials, educadors/es socials, monitors, etc.
- Respecte als TIS, s'observa que molts d'ells són educadors/es socials i es valoren les tasques que molts d'ells estan fent però es posa de manifest que encara hi ha problemes.. Tot i que en alguns centres els TIS poden entrar al claustre (amb veu però sense vot), per norma general, els TIS no formen part del claustre.. Aquesta situació afecta la seva tasca i reverteix en una major precarietat laboral.
- Es posa de manifest que les escoles tenen una dificultat per contractar nous professionals i professionals amb diversitat de perfils, però que l'ajuntament sí que ho pot fer.

Promocionar la presència del millor professorat en els centres amb més necessitats.

- S'assenyala que promocionar i incentivar la presència del professorat més motivat en els centres amb especials dificultats ajudaria a definir projectes educatius de centre amb un major i millor impacte en l'educació dels infants.

Abaixar ràtios d'alumnes per professor/a.

- Disposar de més professorat per a poder abaixar les ràtios d'alumnes per professor/a.
- Es destaca que és més eficient disposar de dos professors per aula que no abaixar les ràtios d'alumnes per professors. És a dir, es planteja que tenir 2 professors/es per a 60 alumnes comporta una major millora que un professor/a per a 25 alumnes.

- També es valora que és més efectiva l'alternança d'estratègies amb diferents grups i grandàries (5, 10, 15, 20 25, alumnes), que estar organitzats sempre en únic grup-classe.

Potenciar les bones mentories.

- Una altra proposta de millora és potenciar i millorar la qualitat de l'orientació i suport als infants.

Les accions que s'impulsin s'han de construir des dels mateixos claustres, "accions km 0".

- Es destaca que les accions que es promoguin no poden ser imposades als claustres sinó que s'han de construir les propostes des del mateix centre amb la complicitat del claustre ("accions de km 0"), perquè si els docents i equips directius no es creuen els projectes, aquests tindran poc recorregut i possibilitats d'èxit.

Potenciar la transferència de coneixements.

- El Consorci pot incidir en la transferència de coneixements, tenint present el potencial que hi ha de molts professionals treballant en aquest àmbit. La sensació és que aquesta xarxa de professionals no s'està utilitzant perquè no es coneix perquè no se'n fa difusió.
- Cal explicar i difondre les bones pràctiques i els coneixements que es van generant col·lectivament i socialitzar-los.

Promoure el coneixement i treball entre iguals.

- Una altra línia de treball a potenciar és el coneixement entre iguals. És a dir, l'intercanvi d'experiències i coneixements entre diferents professionals promovent així la transferència de coneixements per construir uns criteris compartits transversals sense voler caure en "clonificar" les experiències perquè l'heterogeneïtat de situacions i contextos requereix de diferents intervencions, però l'intercanvi i l'aprenentatge mutu és un valor afegit.

Promoure la recerca universitària vinculada als centres educatius.

- Valdria la pena focalitzar la innovació i la recerca universitària en algunes línies de treball, de manera que la recerca universitària es vinculés més als centres educatius.

Disposar de més escoles bressol de qualitat.

- Finalment, tot i tractar-se d'un altre àmbit de treball, es proposa disposar de més escoles bressol de qualitat a la ciutat de Barcelona.

Reflexions finals:

- En general hi ha un gran consens respecte al diagnòstic de la situació actual de l'educació a la ciutat de Barcelona. Però aquest consens en el diagnòstic no implica un consens respecte als objectius a treballar, és a dir, l'horitzó on arribar està poc compartit. Cal, doncs, intentar unificar criteris per així ser més sòlids en els avenços.
- S'apunta també que en ocasions s'utilitzen paraules diferents però hi ha un acord en el fons, i per tant, cal avançar trobant la coherència en tot allò que fem.
- Cal també introduir una transversalitat territorial (tots els barris) i sectorial (tots els àmbits), quan es realitza un debat educatiu.
- Cal fer una reflexió profunda respecte què haurien de ser les escoles recordant que en la Grècia antiga "escola" significava "temps lliure". Caldria recuperar aquesta visió socràtica de l'educació, i no entendre l'escola com l'edifici on s'imparteixen classes, sinó como espais oberts a l'entorn i la comunitat.
- Cal obrir les escoles al seu entorn i implicar l'entorn en el funcionament de les escoles, i això implica projectes concrets però també una revisió de la concepció educativa. La creació de comunitat té un pes bàsic en el funcionament de les escoles, però també cal un reconeixement de la diversitat de situacions i necessitats. Per això cal crear un horitzó conjunt des de la mateixa comunitat perquè "caminant junts anirem més lluny".
- Cal introduir una mirada humanista de l'educació.
- Sempre que es parla d'educació hi ha una tensió entre el que es pot fer i no es pot fer a nivell municipal, perquè és evident que hi ha qüestions que depenen del Departament d'Ensenyament i altres coses on l'Ajuntament té més marge d'actuació. Però a Barcelona hi ha una major possibilitat d'intervenció a través del Consorci, això pot facilitar el lideratge de les accions a desenvolupar tenint present les competències de cadascú.
- Cal situar l'educació en el debat de l'agenda política municipal.
- Preocupa la visió de les macropolítiques perquè sembla que atenguin a altres lògiques que des de la base es desconeixen.
- Hi ha la sensació que quan es parla d'educació sempre es van fent pedaços en la situació actual però no es va a les causes dels problemes i la segregació.
- També cal ser optimista perquè alguna cosa es mou i persones de diferents àmbits s'estan trobant en diferents espais per debatre i parlar del tema. Cal buscar els punts d'acord però alhora ser rigorosos a l'hora de marcar directrius i definir actuacions.

- Cal potenciar les competències dels infants i sortir de la rigidesa de l'administració a l'hora d'avaluar els alumnes.
- Finalment, tot i no ser de l'àmbit de treball de la jornada, preocupa la manca de suport a la política d'escoles bressol i no es vol que hi hagi un retrocés en aquest àmbit, sinó que es potenciïn tenint molt present el que aporten, i el suport a la criança que donen als pares i mares i la relació que es genera entre les famílies i els centres.
- S'apunta que hi ha un debat pendent del 0-6 anys i l'obligatorietat de l'escolarització als 5 anys.

4. Grup sobre 12-17 anys

Informe del Grup Focal de 12 a 17 anys
sobre polítiques educatives a Barcelona

Procés de reflexió per elaborar l'informe sobre l'educació de la infància i adolescència a Barcelona

2 de juny de 17:30 a 19:45

Organització de la sessió:

- 17:30 - 18:00   **Presentacions** de l'equip, del procés i per què estem avui aquí.
Presentació de perquè l'organització d'aquesta sessió: Diagnòstic de la situació de l'educació a Barcelona per a demanda de realització d'un informe sobre l'educació de la infància i l'adolescència per a l'Ajuntament de Barcelona. I l'organització dels 4 grups per franges d'edat/temes.
Presentació dels principals resultats del grup creatiu del Pla Estratègic.
Ronda de presentacions dels assistents.
- 18:00 - 19:20   **Primer exercici:** (en grup)
- Quina diagnosi fem de l'estat actual de l'educació a la ciutat en l'àmbit de la petita infància?
Punts forts i punts febles sobre la situació de l'educació a Barcelona.
- 19:20 - 19:45   **Segon exercici:** (en plenari)
- Quines propostes de millora fem respecte l'educació en la franja d'edat 12-17 anys?

Participants:

Pilar Casals, Albert Riera, Lluís Vilà, Bernat Albaigés, Begoña Gasch, Anna Punyet, Alba Castejón, Teresa Ciurana, Dolors Vique.

Per part de l'Institut d'Infància: Maria Truñó (directora), Elena Sintes (cap de coneixement) i Sheila González.

Resultats de la sessió
Primer exercici:
Quina diagnosi fem de l'estat actual de l'educació a la ciutat?
DAFO sobre situació de l'educació a Barcelona.

Fortaleses

L'associacionisme formal i informal de la ciutat.

- Es destaca positivament el potent moviment associatiu que té la ciutat de Barcelona, tant a nivell formal com informal. A més a més, més enllà de les entitats tradicionalment potents apareixen noves entitats amb molta capacitat d'aglutinar i mobilitzar col·lectius diversos, com per exemple la Batukada o les Corals.

Oferta cultural molt àmplia a la ciutat.

- També es valora com a fortalesa la gran oferta cultural que ofereix la ciutat.

Actitud de ciutat que "funciona".

- Un altre punt fort és l'actitud de Barcelona com a ciutat que "funciona", que té capacitat de fer coses noves i de fer-les bé.

Recursos i espais educatius.

- Una altra fortalesa de Barcelona és la disponibilitat de recursos i espais educatius.

Existència de bones pràctiques.

- A Barcelona ja hi ha bones iniciatives en l'àmbit educatiu que cal saber potenciar. En la mesura que se'ls doni suport a aquestes experiències poden augmentar exponencialment el seu impacte social i educatiu. A més, són exportables a altres centres i territoris amb les pertinents adaptacions a cada context i realitat dels centres.

Xarxes professionals i socials.

- Es valora positivament la xarxa professional que hi ha a Barcelona a nivell de Districtes, Serveis Socials, etc. Aquests espais permeten la posada en contacte i la col·laboració entre professionals de diferents àmbits. Per exemple, interxarxa d'Horta o a Nou Barris.

Introducció dels Tècnics d'Integració Social als centres educatius.

- La introducció del TIS en alguns centres ha estat molt positiva perquè ha introduït dinàmiques de treball diferents amb els adolescents i les seves famílies. Si bé també s'apunta que no tots els centres els tenen i, malgrat que en alguns casos estan molt ben integrats en la dinàmica del centre, en d'altres no.

Projectes de diversificació curricular.

- Actualment ja hi ha projectes educatius de centre que promouen la diversificació curricular combinant les pràctiques a empreses amb la graduació.

Debilitats

Manca d'orientació de la política educativa.

- Una primera debilitat que s'assenyala és la manca d'orientació política respecte a l'educació, tant a nivell de sistema educatiu global com a nivell de política educativa dels centres.

Manca de decisió política per canviar l'educació.

- Vinculat a la manca d'orientació política es destaca la sensació que, tot i haver un gran acord que cal canviar el sistema educatiu, no hi ha prou convicció en l'àmbit polític per donar els passos necessaris i prendre les decisions que cal prendre.

Lleis d'educació: LOMCE i LEC.

- Les lleis vigents, tant a nivell estatal (LOMCE) com a nivell català (LEC) no faciliten el desplegament d'una política educativa adaptada a les necessitats educatives i al context actual.

Administració rígida i inflexible.

- A més a més, si bé les lleis educatives vigents permetrien el desenvolupament d'algunes línies de treball que es valoren com a positives, a la pràctica la rigidesa de l'administració, i una lectura restrictiva administrativa limita molt la millora del sistema educatiu vigent.

El sistema educatiu té un efecte centrifugador de l'alumnat disruptiu.

- El resultat de tot plegat és un sistema educatiu que té un efecte centrifugador de l'alumnat més disruptiu, i que genera desajustos i desafecció d'una part important de l'alumnat vers l'educació.

Fracàs escolar, abandonament prematur i absentisme.

- En la mateixa línia de l'afirmació anterior, s'observa com a debilitat important del sistema educatiu l'alt índex d'abandonament escolar, l'abandonament prematur de l'educació i l'elevat absentisme a les aules.
- Es destaca que no hi ha un abordatge integral de l'absentisme. La sensació és que hi ha alumnes "invisibles" que desapareixen del sistema, els centres ho viuen com un descans (reducció de la problemàtica) i no es comptabilitzen com a absentistes perquè si no estan en seguiment no queden registrats.
- Un altre punt destacat és que l'acollida dels alumnes expulsats no es fa com s'hauria de fer, el que situa aquests alumnes en un bucle (expulsió-retorn-expulsió)
- Hi ha un nombre important d'alumnes que abandonen l'ESO amb 16 anys sense graduar-se.
- S'observa que el sistema educatiu genera un gruix important d'alumnes amb poques expectatives respecte el que els pot oferir l'escola. Ja no hi ha la visió de l'escola com un trampolí cap a la vida adulta i la integració en el mercat laboral, perquè el graduat no aporta aquest valor.
- El graduat actual posa l'èmfasi en el rendiment acadèmic i poc en les competències o habilitats, el que reverteix en una major desafecció per part de determinats alumnes
- Es planteja com a error aquesta obsessió per assolir el graduat i seguir itinerari acadèmic (batxillerat) per part d'algunes famílies que pot ser haurien d'optar per un itinerari formatiu diferent.
- S'observa que hi ha un elevat grau d'abandonament en els Cicles Formatius de Grau Mig de primer a segon. S'indica que és producte de la manca d'orientació en els centres.

Rigidesa del currículum i manca de reconeixement de les diferents necessitats d'aprenentatge.

- S'observa que el currículum actual es fonamenta massa en els continguts i poc en les competències.
- No es reconeix en el sistema actual que hi ha diferents necessitats d'aprenentatge i diferents ritmes en l'aprenentatge.
- Currículum compartimentat.

Deficient transició de la primària a la secundària, i de la secundària obligatòria a la postobligatòria.

- S'observa que la transició de la formació primària a la secundària presenta importants deficiències.
- De la mateixa manera la transició entre la secundària obligatòria i la postobligatòria també presenta mancances importants.

El sistema actual “obliga” a prendre decisions massa aviat.

- Es considera que actualment el sistema educatiu obliga a prendre decisions massa primerenques als alumnes sobre la seva continuïtat i què fer.

Massificació dels instituts.

- S'observa que manquen equipaments (centres de nova creació) d'ESO.
- Hi ha equipaments de secundària molt poc acollidors des del punt de vista dels espais.
- Hi ha una massificació dels Instituts.

La jornada intensiva a secundària.

- No es considera positiva la jornada intensiva, realitzar 6 hores seguides no es considera el més adient.
- A més, la jornada intensiva té un impacte negatiu en la realització d'activitats extraescolars i en el fet de no tenir menjadors que garanteixen els àpats adients a alguns alumnes.

Insuficients beques de material i transport.

- S'apunta que les beques de material són insuficients en segons quins cicles formatius que requereixen de més material específic.
- Així mateix, les beques de transport també es consideren insuficients i aquest fet és preocupant perquè no faciliten la mobilitat dels alumnes, cosa que tenint en compte la desigual distribució territorial de l'oferta de secundària postobligatòria pot generar un greuge comparatiu.

Pocs TIS (tècnics d'Integració Social) i mal integrats en els centres educatius.

- S'observa que la figura dels TIS no està consolidada, però a més de haver-ne pocs, bona part dels que hi ha no està gaire integrat en la dinàmica del centre i es perceben com figures “externes”.
- En alguns casos els TIS són educadors i educadores socials i en d'altres integradors/es socials. En alguns casos s'observa una manca de formació per a treballar en situacions i casos d'alta complexitat, on cal tenir molts recursos per a donar resposta a situacions d'especial dificultat.

L'oferta desigual als barris i l'oferta diversificada condiciona l'equitat entre centres.

- S'observa que la gran diversificació i possibilitats d'oferta de la secundària, i la seva desigual distribució en el territori, condiciona l'equitat entre centres. Per exemple, l'oferta pública de FP és diferent per districtes.
- S'observa també que aquesta diversitat de perfils de centres (alguns amb batxillerat, altres amb CFGM, altres amb CFGS) pot desembocar en la distribució homogènia de l'alumnat entre centres també en la secundària obligatòria, el que pot generar processos de guetització que qüestionen la igualtat d'oportunitats.

Segregació interna als instituts per nivells.

- Tot i que no està permès, s'observa que l'agrupació d'alumnes segons habilitats és una pràctica habitual en molts centres, fet que genera segregació intraescolar entre l'alumnat d'un mateix centre.

Manca de formació pedagògica del professorat de secundària.

- El professorat de secundària té una formació orientada exclusivament als continguts de la matèria que imparteixen i tenen poca formació pedagògica.

Compartimentació departamental als instituts.

- La compartimentació departamental dels instituts (horaris i matèries) impedeix treballar per un projecte integral de centre.

Manca de sentiment de pertinença del professorat vers els seus centres.

- Un altre punt febles és la manca de sentiment de pertinença del professorat en general vers els seus centres, hi ha poca implicació amb els projectes educatius de centre per part del claustre. I aquesta manca de vinculació es transmet a l'alumnat que tampoc no acaba de sentir-se part del centre.

Tipus d'orientació en els centres de secundària.

- En general, l'orientació a l'educació postobligatòria en els centres està poc treballada. A més, es produeixen determinades dinàmiques que reverteixen en processos negatius: la FP es planteja molts cops com una segona opció, per als alumnes més desavantatjats; en alguns casos la segregació intraescolar es vincula al seguiment de determinats itineraris a la postobligatòria, .L'orientació en els centres de secundària no afavoreix la tria de la FP per part de l'alumnat perquè no està prou present..
- A més, l'acompanyament a la secundària postobligatòria és insuficient i propícia l'abandonament. A més, l'acompanyament a la FP és menor que al batxillerat.

Connotació de la FP com a segona oportunitat.

- S'observa que si bé s'ha revaloritzat, la FP encara té una connotació com a segona oportunitat, especialment en els cicles mitjos. Sembla que els que no poden accedir al batxillerat són els que van a la FP. Les famílies volen que els seus fills realitzin el batxillerat abans que la FP, tot i que la percepció ha millorat.

Manca d'oferta pública de FP.

- Hi ha manca d'oferta pública de FP i la que hi ha està desigualment distribuïda entre barris.

Les famílies "desconfien" dels centre públics en secundària.

- La sensació és que les famílies encara confien amb l'ensenyament públic a primària però a secundària desconfien dels centres públics.

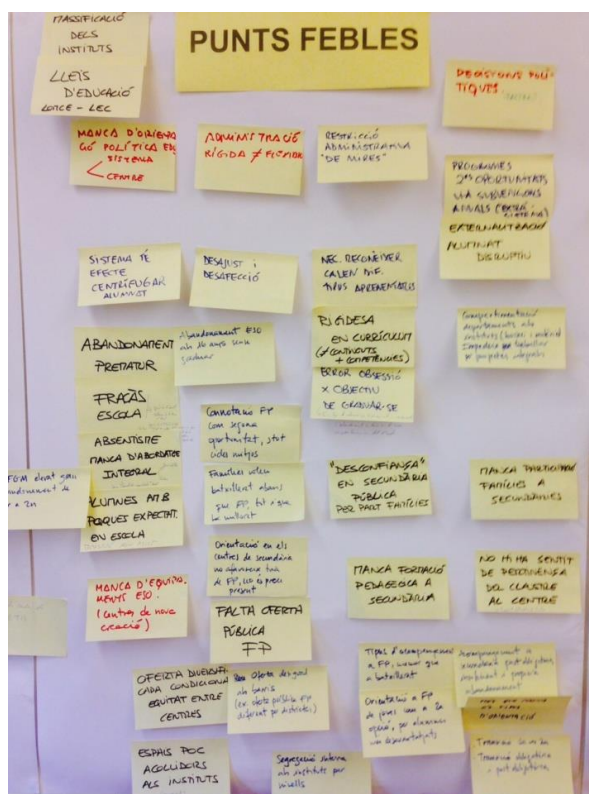
Manca de participació de les famílies a secundària.

- També s'observa com a debilitat la manca de participació de les famílies en els centres de secundària, de manera que si bé a primària encara hi ha certa implicació i seguiment, a secundària les famílies participen poc de la dinàmica dels centres ja

que atribueixen que la relació ja la té l'alumne amb el centre i els pares i mares ja no han d'intermediar

Els programes de segona oportunitat al marge del sistema educatiu.

- S'observa que els programes alternatius que s'ofereixen com a vies de segones oportunitats no estan interioritzats dins del sistema educatiu. Prova d'això és com molts d'aquests programes s'executen a través de subvencions anuals, que no garanteixen la seva continuïtat i estabilitat.
- Hi ha una externalització de l'alumnat disruptiu per part del sistema.
- Els PFI tenen poca efectivitat i els que retornen al sistema són els d'edat més avançada. De fet, s'assenyala que pot ser els PFI no són la resposta més adequada, caldria un model més integral.

Oportunitats

Diversitat cultural.

- En primer lloc, es valora com una oportunitat la diversitat cultural que hi ha a la ciutat de Barcelona, amb molta presència de persones de diferents orígens. Aquets fet té una gran potencialitat, especialment vinculat a competències socials i lingüístiques

Plurilingüisme de l'alumnat.

- Una altra oportunitat de l'alumnat de Barcelona és que tots tenen molt incorporat el plurilingüisme i per tant tots arriben a la secundària amb coneixement de català i castellà, a més d'altres llengües d'origen. I cal tenir present que el plurilingüisme és un valor a l'alça i una porta a nínxols d'ocupació futura.

Consciència social que l'educació ha de canviar.

- També es considera que actualment hi ha una certa consciència social que ha de canviar el sistema educatiu. Aquesta consciència genera que apareguin moviments i iniciatives de canvi, si bé, manca decisió política per a fer els canvis en la direcció correcta i amb l'ambició necessària.

Aparició de noves ocupacions que requereixen noves competències.

- S'observa que l'actual mercat laboral ofereix noves ocupacions que requereixen de persones amb noves competències i coneixements.
- En aquest sentit, s'observa nínxols d'ocupació en nous camps, com per exemple la tecnologia. Molts joves s'estan dedicant a la programació de jocs informàtics, aplicacions, etc. Un camp professional que pot motivar i ser d'interès per a joves que pot ser no estarien tan motivats en altres camps més "clàssics".

Introducció de noves metodologies de treball a les aules.

- S'apunta el potencial que hi ha amb la introducció de noves metodologies a les aules. Hi ha centres que ja ho introdueixen però en d'altres caldria potenciar-ho més. Per exemple, impressió 3-D.

Potencial humà de l'alumnat i el professorat de secundària.

- Es destaca el potencial humà que hi ha en el sistema educatiu tant a nivell d'alumnat com de professorat.

La crisi econòmica ha revaloritzat la FP i la qualificació formativa per davant l'ocupació.

- Tot i semblar paradoxal, la crisi econòmica ha provocat que molts joves tornin a mostrar més interès per la qualificació i menys per l'ocupació. En el període de bonança econòmica molts joves es veien atrets pel mercat laboral que sense molta formació ja oferia uns ingressos força elevats. Amb la crisi econòmica aquest accés al mercat laboral s'ha limitat molt i ha provocat que actualment hi hagi molts alumnes als cicles formatius superiors.
  - A més, s'observa una revalorització de la FP, que si bé abans es veia com una alternativa per qui no podia accedir al BUP, ara comença a ser percebut com un itinerari formatiu més.
- La LEC permet potenciar l'arrelament al territori a través dels Plans Territorials

Amenaces

Voler fer un model educatiu homogeneïtzador pel qual tots els alumnes han de passar.

- S'observa que no es pot pretendre fer un model homogeneïtzador pel qual tots els alumnes hagin de passar, sinó que cal tendir cap un model que faciliti la diversitat d'itineraris.

Segon exercici:

Quines propostes fem per millorar l'educació a la ciutat de Barcelona en l'àmbit de la franja 12-17 anys?

Introduir un nou model educatiu.

- Tenint present que aviat hi haurà una esperança de vida de 90 anys, és necessari aprendre-ho tot abans dels 17 anys?
- Cal canviar el model educatiu vigent i això passa per començar a valorar diferent els resultats, que haurien d'estar menys fonamentats en els continguts acadèmics i més en les habilitats i les competències.
- L'educació a secundària no pot ser només la transmissió d'uns continguts sinó una manera de fer, d'abordar l'educació.
- Cal replantejar-se què és l'èxit i què és el fracàs.
- Per combatre el "fracàs"/abandonament escolar cal integrar altres competències a les bàsiques. Primer caldrà posar-se d'acord sobre quines són les competències bàsiques i simplificar el currículum que desemboca en l'obtenció del graduat escolar
- I pot ser hi ha acord que és bo que tothom tingui el graduat que acredita que té les competències i coneixements bàsics, però potser hem de diversificar els itineraris i temps per assolir-los. Cal advertir, però, dels riscos en la reducció de la comprensivitat del sistema.
- Aquesta diversitat d'itineraris s'han "d'interioritzar" en el sistema educatiu, per tal que esdevinguin un camí dins del propi sistema i no com a quelcom "extern". i no valorar les diferents alternatives com segones oportunitats, terceres, o quartes
- Cal replantejar com abordem el treball amb la "resta" de joves que no "entra en el sistema" per obtenir l'objectiu desitjat. És a dir, cal replantejar la lògica de les segones oportunitats.
- Cal tenir capacitat de transgressió. Per exemple, es pot tolerar l'absentisme? En determinades circumstàncies cal poder acceptar l'absentisme de llarga durada per no perdre l'alumne definitivament.

Introduir la "supervisió" dels equips directius i la formació del professorat.

- Cal introduir suports als equips directius per desenvolupar la seva feina i poder replantejar-se com s'estan fent les coses i com es podrien fer, i per això necessiten ajuda, i en ocasions un suport extern pot ajudar a reconduir i replantejar situacions.
- Cal un suport tècnic professional per ajudar al professorat a prendre decisions i acompanyar-lo durant el procés. Cal formació en eines analítiques.
- Cal una supervisió externa que identifiqui pràctiques no recomanables.

Introduir més diversitat de professionals als centres de secundària.

- Introduir més diversitat de professionals als centres de secundària: de serveis socials, CSMIJ, educadors de carrer, de salut, etc.
- Escola multiprofessional. Actualment hi ha una xarxa "externa" de professionals que caldria portar-los dins dels centres.

Potenciar la figura dels orientadors/es.

- Cal millorar la figura dels orientadors per a la transició de la secundària a la postobligatòria.
- Cal millorar l'acompanyament i treball amb les famílies i per això cal disposar de persones formades i preparades per orientar.

Potenciar la figura dels TIS.

- Els TIS poden desenvolupar un bon paper en els centres de secundària però cal integrar-los millor en les dinàmiques dels centres i garantir la seva bona formació.

Potenciar algun centre integral com a prova pilot.

- Importar l'experiència de Sheffield de centres integrals o les community school de Nova York.
- Barrejar itineraris dels alumnes i personalitzar-los.
- Disposar d'una gran diversitat de professionals.

Potenciar el treball en xarxa.

- Si no es pot integrar els professionals dins dels centres, si més no cal potenciar el treball en xarxa dels diferents agents implicats.

Potenciar l'arrelament dels Centres i el professorat al territori.

- La LEC permet potenciar l'arrelament dels professorat als centres i al territori.
- Cal potenciar el paper dels Consells Escolars.
- Promoure l'Educació a temps complet.

Repensar i reforçar els Projectes Educatius de Centre.

- Cal motivar el professorat i incentivar l'elaboració de Projectes de Centre que aglutinin i marquin les directrius al professorat.
- És necessari un compromís del professorat.
- Cal convidar a marxar al professorat "cremat". Això suposa replantejar l'estatus funcional..

Replantejar la formació i la manera d'accedir a la carrera docent

- El professorat ha de tenir formació específica com a professors/es. Han de tenir un coneixement holístic i pràctic.
- .
- Cal replantejar quines són les competències del professorat, i començar a valorar altres elements més enllà del coneixement de continguts en la matèria. Per això també cal canviar la formació i valoració del professorat.

Replantejar la metodologia docent

- El professorat ha d'introduir canvis metodològics en la seva manera d'ensenyar, han d'introduir les noves tecnologies, etc

Potenciar el paper del professorat en l'acompanyament a l'alumnat i millorar el tracte cap a l'alumnat

- El professorat ha d'assumir que no només ha d'impartir matèries sinó que ha d'acompanyar a l'alumnat en el seu procés d'aprenentatge.
- S'hauria d'evitar atendre l'alumnat disruptiu fora dels centres (externalització) i crear mecanismes interns de gestió d'aquest perfil.
- Cal acollir i rebre l'alumnat pel seu nom. El tracte és un element fonamental.

Disposar de més recursos en les escoles d'alta complexitat i saber què fer-ne

- Hi ha centres que per a respondre a les necessitats que tenen requereixen de recursos complementaris.
- Hi ha Instituts on la inclusió té una complexitat especial.
- Òbviament, es considera que calen més recursos, però sobretot cal un altre plantejament per rendibilitzar-los

Exportar experiències d'altres indrets a Barcelona.

- Reproduir l'experiència d'El Llindar de Cornellà de Llobregat a Barcelona adaptant-la al context on s'implementi.

Revaloritzar de la Formació Professional.

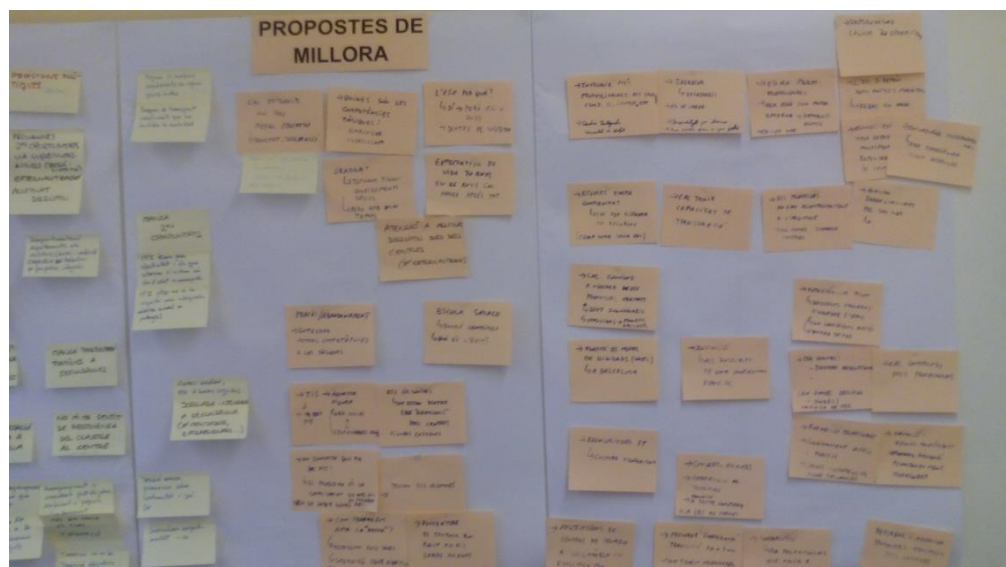
- Cal canviar la visió respecte a la FP i revaloritzar-la. Cal entendre-la i valorar-la com una via formativa de prestigi i qualitat i no com una segona oportunitat per a alumnes que no poden seguir la via acadèmica

Utilitzar l'adscripció de centres de primària a secundària com un recurs.

- S'observa que l'adscripció dels centres de primària a secundària és un recurs que es podria utilitzar millor per promoure la mixtura de les famílies i així combatre la segregació.

Millorar la coordinació en la transició de primària a secundària.

- Cal millorar la transició de la primària a la secundària promovent una major coordinació entre centres.

5. Grup sobre lleure i comunitat

Informe del Grup Focal lleure i comunitat
sobre polítiques educatives a Barcelona

Procés de reflexió per elaborar l'informe sobre l'educació de la infància i adolescència a Barcelona

7 de juny de 17:30 a 19:45

Organització de la sessió:

17:30 - 18:00

Presentacions de l'equip, del procés i per què estem avui aquí.

Presentació de perquè l'organització d'aquesta sessió: Diagnòstic de la situació de l'educació a Barcelona per a demanda de realització d'un informe sobre l'educació de la infància i l'adolescència per a l'Ajuntament de Barcelona. I l'organització dels 4 grups per franges d'edat/temes.

Presentació dels principals resultats del grup creatiu del Pla Estratègic.

Ronda de presentacions dels assistents.

18:00 - 19:20

Primer exercici: (en grup)

- Quina diagnosi fem de l'estat actual de l'educació a la ciutat en l'àmbit del lleure i la comunitat?

Punts forts i punts febles sobre la situació de l'educació a Barcelona.

19:20 - 19:45

Segon exercici: (en plenari)

- Quines propostes de millora fem respecte l'educació en el lleure i la comunitat?

Participants:

Oriol Rovira, Rafa Ruiz de Gauna, Enric Canet, Neus Bastida, Pilar Leonart, Berta Espona, Blanca Fariña, Víctor Martínez, Quim Framis, Maika Gimenez.

Per part de l'Institut d'Infància: Maria Truño (directora), Elena Sintes (cap de coneixement) i Sheila González.

Resultats de la sessió

Primer exercici:

Quina diagnosi fem de l'estat actual de l'educació a la ciutat?

DAFO sobre situació de l'educació a Barcelona.

Fortaleses

Recursos culturals i gran varietat d'oferta educativa de lleure a la ciutat.

- Es valora positivament la gran quantitat i qualitat de recursos culturals, educatius i de lleure que té Barcelona: museus, teatre, biblioteques, centre cívics, etc. El problema és que no tots els infants tenen accés per igual.

- Teixit associatiu ric i un important moviment de voluntariat compromès: corals, cultura popular, esportiu, etc.
- Hi ha una gran varietat d'oferta educativa de lleure durant tot l'any, si bé també es valora que és insuficient, i sobre tot, desequilibrada.
- Capacitat de mobilitzar els infants i joves, tant com a usuaris de les activitats de lleure, com a monitors i organitzadors de les mateixes.

Xarxa d'entitats de lleure amb molt reconeixement i experiència.

- Existència d'una xarxa d'entitats de lleure a la ciutat amb molts anys d'experiència en el món del lleure.
- Entitats amb molt reconeixement i referents socials, amb una tradició molt arrelada de l'Esplai i l'Escoltisme.

Capacitat d'innovació i adaptació del lleure.

- S'observa, que en contrast amb la manca de flexibilitat de l'educació formal (currículum), l'àmbit de l'educació no formal té molta capacitat d'innovació i adaptació.

Bones pràctiques.

- Hi ha molt bones pràctiques en l'educació i el lleure a la ciutat de Barcelona, però s'observa que es desconeixen i estan massa tancades en sí mateixes.

Consciència col·lectiva de la importància de l'escola oberta al barri.

- Es destaca com a fortalesa del moment actual a la ciutat la consciència per part de molts agents diferents de la importància d'obertura i flexibilitat d'algunes institucions, com per exemple l'escola, que pren consciència que ha d'estar oberta i articulada a altres dispositius del seu entorn.
- A més, ja hi ha exemples, tant d'escoles obertes que treballen amb una perspectiva compartida amb el món del lleure educatiu, com d'altres experiències com són els Plans Comunitaris (per exemple, el de Roquetes).
- Ja hi ha alguna experiència d'àmbit comunitari, per exemple, en l'Institut Quatre Cantons.
- Finalment, es destaca la complementarietat de les diferents formacions i com l'educació no formal dóna significat als continguts curriculars.

Existència de recursos i ajuts destinats al lleure educatiu.

- L'experiència dels Patis Oberts es valora positivament com una estratègia per ampliar l'espai disponible perquè els infants facin activitats. La vessant negativa és que en determinats territoris no hi ha espais públics segurs per als infants i les escoles acaben suplint aquesta manca.
- Es valora positivament l'existència d'experiències (com els patis oberts però no només) que combinen activitats dirigides i activitats lliures. En aquest sentit, hi ha un debat obert respecte en quina mesura l'espai per si sol pot tenir una dimensió educativa.
- Existència d'ajuts per a lleure. Si bé aquests ajuts no garanteixen un accés equitatiu a l'oferta de lleure existent a Barcelona, que es valora molt desigual en tipus i qualitat en funció del territori i la capacitat adquisitiva de les famílies.

Barris amb forta implicació veïnal.

- Es destaca com a una fortalesa per a la promoció del lleure educatiu la forta implicació i participació veïnal en alguns barris de la ciutat que ajuda a la promoció d'activitats i una visió educativa des dels propis barris.

El lleure com aprenentatge en participació.

- S'observa que el lleure educatiu ha suposat i suposa una font d'aprenentatge en participació, molts infants i joves han après a participar en la comunitat i a organitzar-se col·lectivament a través del seu pas per activitats i projectes d'educació en el lleure, el que suposa un valor important que cal saber exportar a altres àmbits.

L'infant com a catalitzador de l'educació de les famílies.

- Per últim, es destaca com a fortalesa el fet que els infants, si bé han d'estar en el centre de la planificació de l'acció de l'administració i les entitats, també actua com un catalitzador de l'educació vers les famílies, perquè a través dels infants també s'educa a les famílies, i no només les famílies eduquen els infants.

Debilitats

Realitat social complexa.

- Un primer aspecte general que s'observa respecte a l'educació a la ciutat de Barcelona és la gran complexitat social que hi ha: molta diversitat de situacions, perfils de persones, necessitats, territoris, etc.

Disseny de l'espai públic poc pensat per al lleure educatiu.

- En general l'espai públic no està pensat per a l'ús dels infants però, encara menys, com a espai que afavoreixi el lleure.
- Aquesta manca de planificació en funció dels infants dificulta promoure l'infant com a protagonista del "seu temps", més enllà de ser consumista d'activitats dirigides.

Manca d'educació emocional.

- S'observa com a debilitat que en general hi ha una manca d'educació emocional tant en l'educació formal com en la no formal, és a dir, es posa l'accent en els continguts i no en la formació de la persona en valors. Si bé, es posa de manifest que en el món de l'educació en el lleure sí que es treballa molt el tema de l'educació en valors i emocions.

Perspectiva adulta de l'infant des d'una mirada protectora.

- Finalment, s'observa que les polítiques i tota la intervenció respecte a la infància està enfocada des d'una perspectiva molt adulta, sense comptar amb la visió i l'opinió dels infants.
- A més, aquesta visió adulta parteix d'una mirada molt vinculada a la protecció de l'infant, no la promoció o les oportunitats dels infants, fet que condiciona el tipus de propostes d'intervenció que es plantegen.

Manca d'heterogeneïtat a les escoles i a les activitats de lleure.

- Hi ha barris de composició social molt homogènia, fet que comporta que les relacions entre infants i famílies, tant en el marc de les escoles com en el marc del lleure, experimentin una manca de diversitat social.

Manca d'una diagnosi comunitària de les necessitats als barris.

- Hi ha moltes percepcions però poques diagnosi comunitàries sobre les necessitats específiques de cada barri de Barcelona. Això és una mancança important perquè per poder actuar correctament primer caldria saber quines són les necessitats concretes de cada lloc.
- Poc coneixement de la riquesa dels espais de lleure educatiu que hi ha a la ciutat.
- No hi ha un recull de bones pràctiques educatives en el lleure. No es localitzen amb facilitat ni es coneixen els referents, etc.

Manca de continuïtat en els projectes comunitaris.

- A més d'una manca de perspectiva comunitària i de barri a l'hora de plantejar el lleure educatiu, s'observa que els projectes comunitaris existents sovint no són estables ni tenen garantida la seva continuïtat, en tant que es tracta de projectes que depenen d'una subvenció o d'un voluntariat que no es pot garantir.

- En aquest sentit, la desaparició dels Plans d'Entorn són una feblesa important perquè a través d'ells es podien desenvolupar moltes activitats.

Delegació de la funció educativa de les famílies en l'escola i el lleure.

- També s'assenyala com a debilitat de la situació actual de l'educació una actitud per part d'algunes famílies de delegació de la funció educativa a l'escola i les entitats i serveis de lleure, aquesta manca de compromís i rol educatiu de la família és una dificultat important perquè el seu paper és clau en el procés educatiu dels infants.

Manca d'equitat a les activitats de lleure.

- Es destaca com a punt feble la manca d'equitat en l'accés dels infants a les activitats de lleure, en tant que els infants més vulnerables no tenen garantit el lleure. A més a més, les polítiques existents parteixen des de la perspectiva dels serveis socials amb les limitacions que això comporta. L'accés a la formació no formal no està protegida per la manca d'accés universal.
- Hi ha una escassa discriminació positiva en el lleure. Sembla que la línia de treball és "café para todos".
- Aquesta manca d'equitat s'observa tant en les condicions d'accés, com en el tipus d'activitat i els resultats de les mateixes.
- Diferent impacte, segons classe social, del temps disponible que genera desigual oportunitat d'espais de socialització.
- Hi ha una desigual distribució territorial de l'oferta de lleure que també condiciona aquesta equitat. Hi ha menys oferta d'activitats en els entorns més desfavorits, i la que hi ha té unes característiques concretes que es tradueix en nivells desiguals de qualitat.

Recursos insuficients destinats al món del lleure educatiu.

- Manquen espais i locals en condicions, així com professionals i formació per a aquests. A més, el temps dels professionals per poder dedicar a la coordinació entre diferents serveis és escàs.

Excessives distàncies entre entitats dins del sector del lleure educatiu.

- Més enllà de la manca de relació i coordinació entre l'educació formal i la no formal, s'observa que també hi ha excessives distàncies dins de les mateixes entitats del sector.

Separació del lleure amb la tradició cultural de la ciutat.

- S'observa que, tot i que hi ha una important tradició cultural a la ciutat i una forta tradició de les entitats de lleure educatiu, la relació entre aquests dos "mons" és molt feble. Hi ha poc vincle entre aquestes dues tradicions: el món cultural (ateneus populars, etc.) i el món d'educació en el lleure (esplais i agrupaments escoltes).

Divisió excessiva entre educació formal i no formal.

- Actualment hi ha una dualitat entre l'educació formal i la no formal, estan molt dividides i existeixen pocs espais de relació, comunicació i coordinació.

- Manca d'obertura d'algunes escoles al lleure educatiu existent en el seu entorn més pròxim.

Manca de consciència del valor del treball en xarxa.

- S'observa com a debilitat la manca de consciència entre els diferents agents implicats en l'educació dels infants del valor del treball en xarxa col·laboratiu.

Visió més de competència que de col·laboració entre les escoles de la ciutat

- Seguint en la línia del punt anterior s'observa que hi ha escoles que tenen una relació més de competència que de col·laboració amb les escoles del seu entorn amb la voluntat de singularitzar-se. En aquest sentit, es valora que caldria posar l'infant en el centre de la intervenció i partir del concepte de barri educador on tothom hi està implicat.

Manca de permeabilitat de les escoles amb el seu entorn.

- Dificultats per utilitzar les escoles fora del horari i calendari lectiu.
- Apropiació" de l'escola per part del professorat i la direcció, manca de permeabilitat dels centres. Manca de treball i col·laboració amb altres professionals i recursos.

Visió per part de les entitats de lleure de l'escola com a espai de "captació" d'infants.

- Per altra banda, les entitats de lleure tenen una actitud/visió de les escoles com a proveïdores o espais on captar infants, però no es plantegen una major col·laboració ni treballar projectes conjuntament.

Manca de coordinació efectiva entre serveis.

- Tot i que hi ha força recursos i serveis aquests estan pocs coordinats, poc vertebrats, fins i tot a nivell de barri. Hi ha poca articulació quotidiana dels dispositius educatius "prestigiats".
- A més, la relació entre alguns serveis, especialment entre els formals i els no formals (escola – lleure) són poc "de tu a tu".
- A vegades hi ha molta diversitat d'oferta d'activitats però es perden de vista els objectius de fons. És a dir, l'oferta d'activitats no respon a uns objectius clars compartits.

Oportunitats

Procés obert de “fusió” de l’escoltisme.

- S’observa que el procés que s’ha iniciat per fusionar l’escoltisme pot ajudar a donar més força al moviment, dotant-li de més coordinació i unitat.

Potencial del treball conjunt educació formal i lleure.

- Es destaca que ja s’ha iniciat un treball conjunt entre l’educació formal i el lleure educatiu que té un gran potencial si es desenvolupa adequadament.

Escoles amb AMPA potents.

- S’observa que aquelles escoles que tenen unes AMPA potents i actives són molt més permeables a l’organització d’activitats de lleure vinculades als centres.

Plans de Barri.

- Es valora que els Plans de Barri que hi ha previst desenvolupar a la ciutat poden suposar una font de recursos per a impulsar projectes i accions educatives als barris.

Marc legislatiu.

- Finalment, es valora com una oportunitat l’existència de la Llei de Drets i Oportunitats de la Infància i l’Adolescència de 2010, perquè ofereix un marc legislatiu de garantia de drets d’accés al lleure que, si bé encara no s’ha desplegat, queda emparat pel marc legal.

Amenaces

Concepció i paper dels Centres Oberts.

- Els Centres Oberts poden córrer el risc d'adoptar un discurs de "no som lleure" i, per tant, s'allunyin de les pràctiques i valors vinculades a l'educació no formal
- Els Centres Oberts només es plantegin com un recurs de serveis socials per a infants en situació de vulnerabilitat, de manera que els Centres Oberts tinguin poca varietat relacional de perfils i acabin convertint-se en espais no inclusius
- Aquest fet pot portar a una estigmatització dels Centres Oberts com a recurs específic per a alumnes vulnerables.

Segon exercici:

Quines propostes fem per millorar l'educació a la ciutat de Barcelona en l'àmbit del lleure i la comunitat?

Establir xarxes de treball conjunt.

- Per lluitar contra les excessives barreres que hi ha actualment entre els diferents serveis vinculats a l'educació i el lleure es proposa establir xarxes de col·laboració i treball conjunt en aquest àmbit que posin l'infant al centre de la intervenció, pensant en el benestar de l'infant i no tant en el "benefici" del servei.
- Cal potenciar el vincle entre escola i lleure.

Potenciar la formació dels professionals i voluntaris que treballen amb infants.

- Cal tenir present que per treballar determinades situacions és necessària una formació específica. Tradicionalment el món de l'educació en el lleure compta amb molt voluntariat que té una formació general però no adaptada a determinades

circumstàncies. Per exemple, en el Projecte Baobab per treballar en determinats contextos cal una formació específica i no tothom serveix per treballar a tot arreu.

- En determinats àmbits i sectors cal més formació per a les persones que treballen en l'educació en el lleure, tant professionals com voluntaris. És un àmbit on la formació "és la que és" i ara ha passat a dependre del SOC i hi ha una professionalització, però menys formació.
- En tot cas, també es podrien potenciar els vincles amb experts de referència en els barris per ajudar a treballar aquells aspectes on manqui formació, tipus supervisió professional o assessorament de com gestionar determinades circumstàncies. La qüestió és que es disposi d'un recurs al territori al qual recorre per rebre suport.

Potenciar les experiències existents i fer-les extensibles.

- A la ciutat ja hi ha bones pràctiques en el foment del lleure educatiu i el vincle entre escola i entorn, per això cal posar-les en valor, potenciar-les i "exportar-les" a altres indrets. A mode d'exemple, a Baró de Viver s'ha creat una xarxa d'infància i adolescència per analitzar els recursos existents al territori i plantejar com es pot treballar d'una manera més coordinada compartint objectius. El Pla de Barris de l'Eix Besòs també és un projecte que pot tenir un llarg recorregut. L'objectiu és vertebrar els recursos que hi ha al territori i que la xarxa neixi de baix a dalt. Un altre exemple és el programa "Més Educació" del barri del Bon Pastor, que també neix de la ciutadania. En tots aquests casos cal veure com evolucionen i quin és el paper de l'administració per acompanyar i ajudar però no substituir.
- Des del món de l'escoltisme s'està intentant incidir en el treball en les escoles. Es podrien impulsar proves pilot en aquesta línia.
- També hi ha esplais que treballen amb una estreta vinculació amb les escoles com són: l'Esplai Xino xano de la farinera del Clot, o l'Esplai Druida a l'Escola Mercè Roderà, o a l'Escola Verdaguer del Poble Sec, entre d'altres.
- Els Projectes d'Aprenentatge Servei també han aportat alguna cosa al vincle entre educació i comunitat. És un instrument que pot fer més porosa l'escola respecte la comunitat. Si bé es planteja que no totes les experiències han generat "comunitat", es posa de manifest que entre les nombroses experiències n'hi ha també de positives. Caldrà valorar a futur l'impacte de la introducció com a experiència obligatòria l'Aprenentatge Servei, en tant que topa amb el propi concepte de voluntariat que té en la seva concepció original.

La universitat dels nens i nenes és un altre projecte interessant que a partir de l'escola es convida les famílies a ser participants d'activitats d'oci i lleure educatiu. A través d'un Carnet de la Universitat dels Nens i d'un catàleg d'activitats gratuïtes, els nens i nenes que obtenen 10 segells per assistència a algunes de les activitats, obtenen un certificat que els reconeix el bon ús del temps de lleure amb un Carnet de la Universitat dels Nens.

Recuperar els Plans Educatius d'Entorn.

- Els Plans Educatius d'Entorn van ser un projecte que va donar suport i cobertura a les necessitats d'alguns territoris i van funcionar bé, especialment en els territoris on ja hi havia un treball comunitari previ com al barri de Roquetes.

Tenir present i incidir en l'entorn més pròxim dels infants: les seves famílies.

- Sí bé hi ha un gran acord que els infants han d'estar en el centre de la planificació de les accions i serveis, cal tenir molt en compte el seu entorn i, en especial, les famílies. En aquest sentit, cal treballar els valors amb elles i potenciar el seu paper

en la criança . Es proposa potenciar el lleure educatiu amb infants i les seves famílies, com un espai compartit.

- Cal ampliar el temps de lleure de les famílies, que els pares puguin compartir amb els seus fills el seu temps de lleure. Això suposa impulsar mesures per conciliar la vida familiar i la laboral però també redissenyar les activitats de lleure adreçades als infants per a crear espais de participació familiar que assegurin un lleure de qualitat

Paper de l'ajuntament.

- L'ajuntament ha de fomentar i donar suport a les iniciatives de lleure educatiu que sorgeixen a la ciutat. Es pot facilitar la tasca i els projectes de moltes entitats que no tenen espais, locals o recursos per fer les activitats que volen fer. Per això està bé que l'ajuntament impulsi iniciatives allà on no hi ha (com a exemple el Projecte Baobab al Besós o els Casals d'Estiu a altres barris), però també ha de facilitar les coses allà on ja sorgeixen.
- És important que l'ajuntament no es relacioni amb la comunitat d'una manera parcel·lada (serveis socials, joventut, educació) sinó que coordini accions des de les múltiples mirades. Actualment l'interlocutor condiciona les iniciatives de les entitats i això dificulta les col·laboracions.

Cal fer un treball intens amb els directors/es dels centres educatius i els seus equips docents.

- Les Escoles s'han d'obrir al territori, a la comunitat i a les seves entitats. Això no s'ha de plantejar com una estratègia opcional dels centres sinó que ha de ser entès com a responsabilitat obligada del centre educatiu. Els Projectes Educatius dels Centre han de reflectir la relació amb la comunitat en què estan.
- Els claustres dels centres han de tenir recursos per donar les respostes necessàries en funció del seu context. Cada territori té unes característiques i unes necessitats diferents i els centres escolars ho han de reflectir i han de poder adaptar-s'hi. En aquest sentit, el fet que el personal de les escoles públiques no es pugui "escollir" és una dificultat, i el criteri d'assignació no ajuda a la distribució del professorat.

Obrir les escoles a la comunitat.

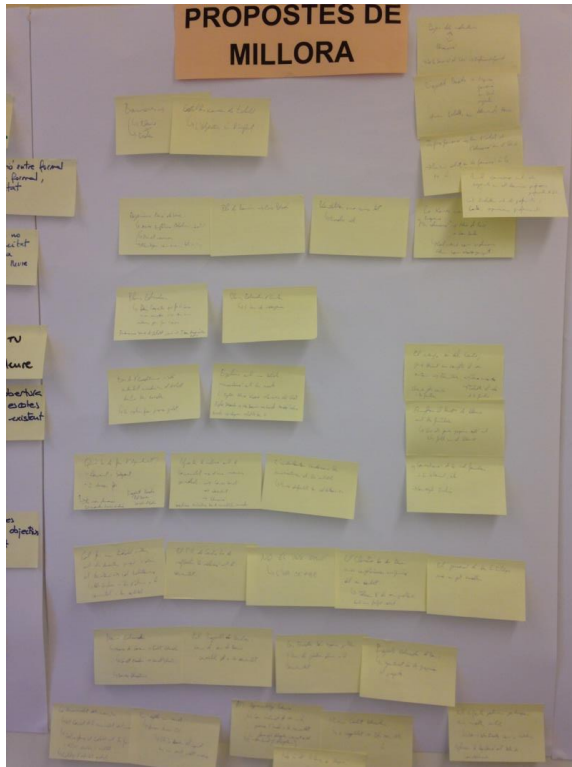
- Les Escoles són espais públics i s'han de poder obrir a la comunitat.

Recuperar l'empenta del Projecte Educatiu de Ciutat, els Projectes Educatius de Barri i el Consell Municipal Escolar.

- S'observa que Barcelona ja té una experiència en el Projecte Educatiu de Ciutat i caldria aprofundir i renovar aquest projecte. De fet, hi ha una mesura de Govern que va en la direcció de potenciar la dimensió de Ciutat Educadora de Barcelona.
- Però també cal baixar a la realitat territorial de cada barri i fer Projectes Educatius de Barri partint de la proximitat a la comunitat.
- Els Projectes Educatius dels Centre haurien de ser Projectes de Barri educador de manera que es connectessin a la comunitat.
- L'ajuntament ha de propiciar els Projectes Educatius de Barri.
- També cal donar un nou impuls i paper al Consell Escolar Municipal i passar a anomenar-lo Consell Educatiu.

Potenciar la participació dels infants.

- El marc legislatiu dóna molt marge a la participació activa dels infants com a ciutadans de ple dret, però caldria aplicar la legislació vigent i potenciar la participació dels infants en tots aquells àmbits i qüestions que els afecten. En aquest punt la tradició del món de l'educació en el lleure ja porta anys fent-ho i pot ser es podrien recollir alguns dels seus aprenentatges.

Reflexions finals:

- Importància de la promoció del treball en xarxa i que hi hagi algú que actuï com a catalitzador i qui guii les diferents entitats i serveis amb un objectiu comú. Cal obrir barreres i col·laborar molt més entre serveis i recursos.
- L'ajuntament ha de donar suport a la participació activa dels infants i adolescents a la ciutat.
- Hi ha entitats com els agrupaments escoltes que estan fent moltes coses interessants i no tenen locals adequats on fer les seves activitats, de manera que oferir-los suport logístic per part de l'ajuntament seria una manera de potenciar aquestes activitats i entitats.
- Cal avaluar l'impacte del lleure educatiu.
- Davant una manca d'equitat evident en l'accés al lleure per part dels infants i adolescents cal oferir alternatives, trencar barreres i potenciar el treball en xarxa.
- Per potenciar la xarxa i el treball col·laboratiu i calen temps i recursos per fer-ho.
- Les famílies també han de ser l'objectiu de l'activitat de lleure ja que en últim terme són l'agent més important de la socialització dels infants. Cal ajudar-los a desenvolupar les seves habilitats parentals.

- S'han fet molts esforços per garantir l'accés de les famílies i els infants al lleure des d'una perspectiva dels "usuaris de serveis socials", però hi ha un gruix important d'infants i famílies que no hi accedeix perquè, tot i tenir els recursos, bé no li donen valor a aquests espais i moments de lleure educador, bé desconeixen l'oferta. És important intentar arribar a aquest tipus de famílies.
- Potser no es coneixen prou els recursos de lleure que hi ha a l'abast de les famílies i per això és important potenciar la seva difusió.
- El treball comunitari requereix molt de temps, espai i dedicació. A més cal tenir present que els tempos dels diferents agents tampoc no encaixen: professionals, veïns, infants, adolescents, etc.
- Els canvis de referents (a les entitats, a les escoles...) tampoc no ajuda a la consolidació dels projectes i el treball comunitari.
- El treball comunitari ha de ser efectiu, productiu, i no caure en rutines de molt treball però poc resultat o impacte.
- En el treball comunitari cal integrar el treball amb les famílies, de manera que es pensi i planifiqui tant per als infants com per als adults.
- Cal incidir en la formació del voluntariat, i acceptar que no tothom serveix per ser monitor/a, especialment per a determinades circumstàncies o contextos. Cal evitar caure en un lleure dual on els esplais i caus atenguin els infants i adolescents no desfavorits, i en els Centres Oberts els desfavorits.
- L'ajuntament pot exercir diferents funcions i rols en la promoció del lleure educatiu (liderar, acompanyar...) però ha de tenir com a principal objectiu evitar la creació de guetos.
- El lleure és l'espai educatiu més desigual, depèn dels recursos econòmics de què es disposa, el coneixement dels recursos, els valors, etc. per això l'ajuntament ha de compensar aquestes desigualtats amb mesures de discriminació positiva.
- Cal veure com s'afronta el treball en els guetos benestants com Pedralbes, on també cal incidir-hi.
- L'ús de la paraula "vulnerables" estigmatitza més que no transforma i, per tant, és millor modificar com ens referim a cada col·lectiu.
- Cal obrir el prisma educatiu i parlar de Barri Educador, i definir entre tots el barri que volem.
- Finalment, cal promoure la idea de barris educadors on es promou i dilueix el concepte de lleure educatiu i educació formal. Calen projectes Educatius de Barri com el de Roquetes que contemplin i relacionin tant la dimensió formal com la no formal i treballin amb objectius compartits i de manera coordinada.
- El lleure està molt parcel·lat: en l'àmbit de cultura, l'àmbit de l'esport, l'educació, els serveis socials, etc.
- El lleure està a tot arreu, temps del migdia, tardes, caps de setmana i, per tant, caldria enfocar-lo des d'una perspectiva àmplia, com "la casa gran del lleure", més enllà de les entitats d'educació en el lleure tradicionals, esplais i agrupaments escoltes.
- Cal potenciar que les entitats i educació en el lleure entrin en l'agenda política, aportant relat i experiència.

